Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ...һээ гарана | № 115 (13829) | 1972 оной майн 18, четверг | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй делегаци Швецидэ

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС). Швецийн коммунистнууд гэжэ зүүнэй тала баридаг партиин хүтэлбэрилэгшэдэй уряалаар эндэ ерээд байһан КПСС-эй делегаци ЛПК-гай правлениин гүйсэдкомой гэшүүдтэй уулзаа. Мүнөө сагай уласхоорондын байдалда хабаатай шухала асуудалнуудаар хөөрэлдэһэн байна. ЛПК-гай түлөөлэгшэд Швецийн коммунистнуудай ажал ябуулга тухай хөөрэбэ.

КПСС-эй делегаци ЛПК-гай Ехэ Стокгольмын окружной эмхиин хүтэлбэрилэгшэдтэй мүн лэ хөөрэлдөө.

РСФСР-эй ГҮРЭНЭЙ ШАНГУУД ТУШАА

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй комиссиһаа

Литературын, искусствын ба архитектурын талаар РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй комисси РСФСР-эй 1972 оной Гүрэнэй шангуудта хүртэхэ зохёолнуудые абажа үргэлжэлһөөр.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ туһа хүргэхэ, социалис реализмын гол ёһонуудта харюусаха, олониитэдэ үргэнөөр мэдэрэгдэһэн, тэрэшэлэн архитектурна һонин, гаргаша багатай шиидхэбэринүүдые хангахаар литература, искусствада хабаатай зохёолнууд хаража үзэхын тула абтана.

Шангуудта хүртэхөөр зууршалагдаһан зохёолнуудые гүрэнэй ниитын ба уран бүтээлэй эмхинүүд зууршалжа болохо.

Тус комисси 1971 оной июниин 15 хүрэтэр тунхаглагдаһан (харуулагдаһан, бүтээгдэһэн) зохёолнуудые абаха. Иимэ зохёолнууд 1972 оной июлиин 1 хүрэтэр абтаха. Шанда хүртэхын тула зууршалха гурнмуудтай холбоотой асуудалнуудаар РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй комиссида иимэ адресаар хандахада болохо: Москва, К-274, Делегатская улица, 3, телефон 299—39—05, 226—59—77.

...БАРАЙ ҮДЭРЭЙ ЧАС БҮХЭН ҮНЭТЭЙ!

...Сабшалан таряалан һайнаар уһалха, үтэгжүүлхэ. □ Эртын тарилга унжагайруу...й, ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ.

...ХИТАЙ, ...СУУ ...ТЭНШЬЕ ...НЬ...

...улагай нэлэнхы үргэн ... Эндэ үглөөгүүр эртэ... орой болотор трак... хүнхинөөн таһалда-

... совхозой Буламай ... эртын тарилга тү... ябана. Манай яба... ушын үдэр механиза... Батурин, Батуев Цы... Цыремпилов, Алек... гэгшэд ГАН-15 тү... түхеэрэлгөөр шэ... гдаха полиин хүрь... ...шагтай уһа тараажа ... Харин үглөөдэрынь ... дээрэ хэдэн агре... ...ар хахалжа, яһала... ...алмайн хүрьһэ элдүү... ...ба.

...лхадаа минеральна ... оруулхаяа янат, ... ашагтай байха ...? — гэжэ совхозой ...ном В. И. Осипов... ...һэм.

...эньшье тиимэл даа. ...жа байхадаа аммиаг... ...уршэхэдэ энэ хүдэл... ...нологи зарим тэды ...лагдадаг юм. Мүн ... сасахада ам... ...ан һалхи наранда ...шадаг байна, — гэ... ...лэбэ.

... ондо Анаагай совхоз ..., силосэй ургамал... ...иха 1.000 гектар га... ...шагтай уһа оруулха ... тэрэнэйнь 400 гек... ...нисэ таригдаха байна.

... жэлдэ энэ совхоз бү... ...00 гектарта эртын та... ... тэжээлэй ургамал... ...риха юм. Мүнөө үедэ ...ар тухай газар ха... ... ехэнхиинь таригдан-

...н 1-нэй һайндэр боло... ... ороохоёо тарижа ...эмди. Харин майн 7-... ...сээ тарижа эхилээ... ... В. И. Осипов хөө-

...нисээ юундэ орой... ... таряа гээшэбта? — ...юмһоо асуубаб. Юуб ...иктор Иванович Оси... ... жэлэй туршада ...арилтай Хориин ай... ... байдалда эртын та... ..., зурууд зуруудаар ...ршадаг болонхой.

...эн жэлнүүдэй дүй дүр... ...һээ харахада, нэгэ ... тарихада, таряа... ... буртаг үбһэ сэбэр... ...а олдодог юм. Тэ... ...адна, манай эндэхи ...алда таряанай хооло... ...эл сэсэглэжэ, эдеэ... ... түрүүшын бороо го... ...дог гээшэ, — гэжэ ...роном өөрынгөө тур... ...ые баримталаад, — ... ябуулганууд бусад ...ануудтай хамта газар ... үлэжэл дээшэ... ...ан гасууртай тэмсэхэ ... гэжэ тоолохо бай... ...эд нэмэбэ.

...шье энэ жэлэй хаг... ..., ходо хуурайгаар ...алхитай хабарай эрхэ ... элдэб онол арга, ша... ...рэглэн, газарай хүрь... ... нойто дэмы алдаха... ... айхабтар шухала. ... саашаа ябажа, На... ... гэжэ газартахи та-

ряаланда хүрэжэ ерэбэбди. Эндэ «Георгиевский» совхозой Амгалантын отделени эртын таряа тарижа байнхай.

— Совхозой мэргэжэлтэ бүхэн мүнөө жэлдэ бүхы таряалангаа хубаажа абанхай. Тиихэдээ тэдэнэр өөһэд өөһэдынгөө поли дээрэ хахалалгын, тарилгын болон бусад хүдэлмэриин шанарые шалгажа, бүхы юумынь түлөө харюусаха зэргэтэй. Иигээд ерэхэдээ агрономууд, отделениие эрхилэгшэд, отделениин бригадирнуудай хажуутаар арадай хинагшад тарилгын хүдэлмэриие шалгажа байха юм. Тиигэжэ дабхар шалгалта хэгдэнэ бшуу. Энэнь ажалай шанарые һурагтүй дээшэлүүлнэ, — гээд, совхозой главна агроном Прокопий Яковлевич Захаров тодорхойлно.

Байгша ондо совхоз ороохо таряагаа хэрээһэлүүлэн тариха гэжэ шиидэнхэй. Хэрбээ нёдондо оройдоол 300 гектар дээрэ шэнинсэ хэрээһэлүүлэн тариһан байгаа һаа, харин байгша ондо 2.154 гектар тарян хэрээһэлүүлэн таригдаха юм. Тус совхоздо мүнөө хабарай тарилгын халуун хаһада комсомол-залуушуул бүтээсэтэй ажалаараа шалгарна гэжэ тэмдэглэмээр байна. Амгалантын отделениин Нарин Горхоной полидо хүрэхэдэмнай тракторист комсомол хүбүүн Михаил Цыденжапов, сеялкэшэд комсомол басагад Дулма Нимаева, Валентина Цыдыпова, Мария Гибаева гэгшэд сеялкэнүүдтээ ороохо хэжэ байба. Эдэнэр халаан соогоо 34 гектар тариха аад, 40—50 гектар тарина. Мүн баһа комсомол хүбүүд Намжил, Найдан Цыбиковтэн, Дамба Доржиевай хүдэлдэг комсомол-залуушуулай агрегат эдэнһээ дутуутүй һайнаар ажаллажа, халаанайнгаа даабари 130—140 процент дүүргэнэ.

Хабарайнгаа тарилгые богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхын тула «Георгиевский» совхозойхид үбгэн, залуугүй эндэ хабаадалсана.

Баян ургаса хуряахын түлөө тэмсэхэ зорилготойгоор хэн трактористын газараа ямараар хахалһан, тариһыень шалгажа, бүхы ажалаа эрхим һайнаар бүтээһэн хүндэ салин хүлһэн дээрэнь 10 процент урмашуулгын түлөөһэн нэмэгдэжэ түлэгдэхэ. Хэрбээ хүдэлмэриеэ муугаар хэһэн байгаа һаань, түлөөһэнһөөнь дараха гү, али тэрэнииень өөртэнь дахин хүүлхэ гэжэ тогтоонхой.

Газарай хүрьһэнэй һалхинда үлеэгдэхэгүйн тула мүнөө жэлдэ 460 гектар дээрэ хара ороохо, шэнинсэ зурууд зуруудаар тарижа байна. Иимэ газарга минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулагдана. 530 га дээрэ аммиагай селитр болон суперфосфат оруулагданхай. Мүн баһа тарилга хэхэдээ хамта үшөө 300 га дээрэ иимэ үтэгжүүлгэ тараагдаха юм.

Буртаг үбһэ усадхахын түлөө таряанай гаража захаламсаар ехэнхи газарта борной шэрэхэ, гурба мянган гектар газар дээрэ самолёдоор хоро хаяха гэжэ хараална.

Ороохо таряанай болон тэжээлэй ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула Хориин аймагай Анаагай болон «Георгиевский» совхозуудай таряашад бүхы хүсэл оролдолгоёо гарган хүдэлнэ, хагсуу хүйтэн, һалхитай хабарай эрхэ байдалда тарилгаяа бодомжотой зүбөөр үнгэргэхэ, һайн ургаса абаха үндэһэ һуури табиха гэжэ оролдоно.

Г. ХАГОЕВ.

АЙМАГ СООГОО ТҮРҮҮЛБЭ

Манай ажахын механизаторнууд габшагай бэрхээр ажаллажа, эртынгээ ороохото ургамалнуудые майн 13-да тарижа дүүргэбэ. Табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ ажахымнай 3072 гектарта шэниисэ тариха байбал, энээнээ хараалһан саг болзортоо һайнаар тарижа дүүргэһэн байна.

Тарилгада Дмитрий Иннокентьевич Мясниковой агрегат шалгаржа гараба. Мүн Галсан-Доржо Базаровай даадаг комсомол-залуушуулай агрегат бүтээсэтэй ажалаараа ажахы дотороо эрхимлээ. Ажахын 1-дэхи отделениин механизаторнууд габшагай бэрхээр ажаллажа, түрүү зэргэдэ гаранхай (отделениие эрхилэгшэнь Цыден-Дугар Чимитдоржиев).

Ойрын үдэрнүүдтэ кукуруза, обёос тарижа эхилхэмнай. Мүнөө жэлдэ манай ажахы 500 гектарта кукуруза, обёос 500 гектарта тариха түсэбтэй. Механизаторнууднай обёосойнгоо хахадһаа ехыень таряад байна. Энээнээ дууһамсаарза кукурузаяа тарижа захалхабди.

Газар таряалан элдүүрилгэдэ 13 трактор үдэр һүнигүй ажаллана. Механизаторнууд Василий Фёдорович Андриевский, аха дүү Михаил, Геннадий Дьяновтан, Николай Ленейцев болон бусад ажахы соогоо түрүүлжэ ябана.

Ажахымнай механизаторнууд хабарайнгаа тарилгые хаһа сагтань дүүргэхээр эрмэлзэнхэй.

И. РУБЦОВ,
Чисааныи совхозой парткомой секретарь.

Хэжэнгын аймаг.

МААРАГТЫН АДАГААР ХҮЛГӨӨТЭЙ

РЕПОРТАЖ

Үглөөгүүр газаа аали намдуу, наратай дулаан байһан аад, үдын һүүлээр сэлмэг огторгойн баруун халагаар бүүдэгэр хара үүлэд аалихан бөөгнэржэ, зүүн хойноһоо бууһан хүйтэн һалхин яһанай дааратар хуудамаар үлеэнэ.

— Һаянай газаа нагаашье хүйтэрнэ гээшэб. Һүниндөө шабар, шалбаагууд хүрэжэ хононол. Иигээд лэ түргэн дулаараагүй һаа тухашаруулжа магадгүйл, — гэжэ тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Георгий Гончикович Жамбалов Маарагтын Адагай поли тээшэ ошохо замдаа хэлээ һэн.

Үнэхөөрөөшье һүүлэй үдэрнүүдтэ гэнтэ хүйтэржэ, эндэхи таряашадые нилээд тухашаруулаа. Нютагайнгаа сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье һаань, тус бригадын механизаторнууд тарилгаяа нэгэшье үдэр таһалдуулангүй ябуулаа.

Захагүй нэмжыһэн Маарагтын Адагай поли дээрэ хүрэжэ ерэхэдэмнай гурба-гурбан сеялкэ шэрэһэн «Казахстан» түхэлэй хоёр трактор шиигтэй зөөлэн хүрьһэ хаха эсхэн, урбуулан зүдхэнэ.

— Эндэ бүхыдөө 280 гаран гектар газар хахалагдаха юм. Үглөөдэрһөө урда захаһаань тарижа эхилхэдээшье болохобди. Тэрэ зүүн полидо тарижа дүүргэхэ дүтэлөө, — гээд «Победа» колхозой агроном Баир Рабданович Базарон тайлбарилна.

Маарагтын Адагай таряалан дээрэ шаргал шэниисэ тарижа байһан механизатор Цыдып Ринчиновэй агрегадта залуухан хүбүүн Мунко Аюров, үнинэй пенсидэ гараһан колхозник Цыдып Гынденов гэгшэд сеялкэшэнээр ажаллана. Нүгөөдэхи агрегадыень дүй дүршэлтэй тракторист Булат Доржиев хүтэлбэрилнэ.

Эндэ ажаллажа байһан трактористнуудтай бидэнэй хөөрэлдэһөөр байтарнай Ринчин-Нима Ванзатов автомашинаар хүрэнгын ороохо асаржа ерэһээр Цыдып Ринчиновэй сеялкэнүүдтэ эюулбэ. Уданшьегүй губээгэй саанаһаа баһа нэгэ автомашина наашалжа ябахань харагдаба. Автомашинаяа ябуулжа байгаад ута соргоор кузов дээрэхи ороохоёо сеялкын бункер соо эюулжэ байһан жолоошон Ринчин-Нима Ванзатов кабина сооһоо бултайжа хараад:

— Цыдып Дашиев ерэбэ. Агрегадаа полиин захада гаргаха гэжэ Буладта хэлыт.

Тиигээдшье хоёр агрегадта хүрэнгын ороохо ашалга дүүрэжэ, хүсэтэ «Казахстанууд» һубарилдаһаар зүүлэшоо һэн.

— Хахалалга тарилга хоёроо ехээр алгасалдуулхагүйн тула нилээд оролдонобди. Газар хахалалгада залуу трактористнууд Сергей Кузьмин, Цокто Чимитов болон дүй дүршэлтэй механизатор Д-Н. Дашиев, Виссарион Иванов, Бато Дамбиев, Михаил Вильдамов гэгшэд халаанайнгаа даабариие 120—170 процент дүүргэнэ. Үнэтэ сагаа миил һула һалгаахагүйн тула халаанаа поли дээрэнь һэлгэнэбди. Үдэрэйнь эдеэн хээрэ асарагдана. Тиигэжэ бидэ хабарайнгаа тарилгые гурба-дүрбэн үдэрһөө дүүргэхэ хүсэлэнтэйбди — гэжэ бригадир Георгий Жамбалов хөөрөө бэлэй.

Мүнөө «Победа» колхозой таряашад хабарайнгаа тарилгые һайн шанартайгаар дүүргэхын тула бии хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байнхай.

Вл. ЖИГЖИТОВ.
Яруунын аймаг.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ПААР ХАХАЛАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)
1972 оной майн 15-най мэдээн

Аймагууд	паар хахалалга
Баргажанай	30
Бэшүүрэй	32
Зэдын	23
Яруунын	1
Загарайн	58
Захааминай	46
Кабанскын	9
Хэжэнгын	44
Хурамхаанай	1
Хяагтын	25
Мухар-Шэбэрэй	11
Сэлэнгын	48
Улаан-Үдын	15
Хорнин	41
Республика бүхыдөө	24

ХАРТААБХА ТАРИЛГА ДЭЭРЭ

Һүүлэй хэдэн үдэрэй туршада газаа зунайхидал дулааржа, тала дайдын ногооржо захалхада «Пригородный» совхозой Николай Георгиевич Старцевай хүтэлбэрилдэг бригадын механизаторнууд хартаабха тарилгаяа түлэг ябуулжа эхилбэ. Мүнөө Посельскын Хүнды гэжэ газарта А. Н. Шубинай звено хартаабха тарина. Тэрэ агрегадай хартаабха һуулгадаг машинада залуу хартаабхашад Николай Митрофанов, Юрий Горюткин гэгшэд ажаллана. Тээ саананья механизатор А. Г. Макеевэй агрегат хүдэлмэрилнэ. Энэ хоёр агрегат үнгэрһэн хоёр үдэрэй туршада 15 гектарта хартаабха таряа.

Байгша ондо тус ажахын хартаабхашад бүхыдөө 200 гектарта хартаабха һуулгаха түсэбтэй юм. Газараа хахалхын урдахана минеральна үтэгжүүлгэ оруулһан байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. А. Н. Шубинай хүтэлбэрилдэг агрегат хартаабха тарина. 2. Түрүү машинист Илья Поленицын.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Россин Федерациин эрхим газетэнүүд

Конкурсын дүнгүүд гаргагдаба

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Хэблэлэй комитедэй, СССР-эй Журналистнуудай холбооной, соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай, Полиграфиин ба издательстванuудай НТО-гой Түбэй правлениин президиумэй хамтын жюри Россин Федерациин районно, городской, нэгэдхэмэл ба окружной газетэнүүдые эрхим һайнаар тааруулжа, полиграфическа гоёожо гаргаха Бүхэроссин табадахи конкурсын дүнгүүдые согсолоо.

РСФСР-эй 67 область, хизаар ба автономито республикануудай 231 газетэ конкурсдо зууршалагдаһан байна. Дипломантнуудай шан ба Хүндэлэлэй грамота Московско областиин Электросталь хотын «Ленинское знамя» газетэдэ олгогдобо.

Гурбан газетэ — «Новая жизнь» (Воронежско область), «Невская заря» (Ленинградска область), «Выксунский рабочий» (Горьковско область) нэгэдэхи шангаар, нэгэдэхи шатын дипломоор тэмдэглэгдээ.

Хоёрдохи шан ба хоёрдохи шатын дипломдо: «Север» (Архангельска область), «Муромский рабочий» (Владимирска область), «Волжская правда» (Волгоградска область), «Коммунист Прионежья» (Карелиин АССР), «Знамя Ленина» (Липецкэ область), «Орехово-Зуевская правда» (Московско область), «Ленинская правда» (Тульска область) газетэнүүд хүртөө.

«Заря» (Белгородско ба Брянска областьнууд), «Ленинец» (Волгоградска область, Коми АССР ба Сахалинска область), «Рассвет коммунизма» (Эрхүүгэй область), «Маяк» (Кабардино-Балкарай АССР), «Вперед» (Хальмагай АССР), «Советский Таймыр» (Красноярска хизаар), «Идеи Ильича» (Калининградска область), «Полярная звезда» (Магаданска область), «Мончегорский рабочий» (Мурманска область), «Ленинская Шатура» (Московско область), «Медногорский рабочий» (Оренбургска область), «Путь Ильича» (Татарай АССР), «Красный уралец» (Челябинска область) газетэнүүд —гурбадахи шангаар, гурбадахи шатын дипломоор шагнагдаба.

Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхоз хоёр-гурба хоноод кукурузаяа тарижа захалхань. Нарин Ацагат гэжэ газарта үнинэй луговодууд Дымбрыл Бадмацыренов, Дондок Доржиев, Жамсаран Хандажапов гэгшэд кукурузын газар уһалжа дүүргэхэеэ байна. Гадна, совхозой луговодууд 500 гектар сабшалан уһална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нёдондоной аймагай чемпион байһан кукурузашан Цыдып-Доржо Батожаповай кукуруза тариха газар уһалагдажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

АРГАТАЙ ААД, АХИРААР...

Зэдын аймагай полевой стануудаар ябахада, «Хабарай үдэр — жэл тэжээхэ» гэһэн плакадууд эндэ тэндэ үлгөөтэй харагдана. Үүсхэл, уряа бии. Теэд анхаралтайгаар шалгаа һаа, тус аймагай зарим ажахынууд хабарай тарилгые унжагайруулна, шанарай түлөө шанга оролдолго гарганагүй.

Жэшээлэн хэлэбэл, «Коммунизм» колхозой 2-дохи отделениин 1 агрегат майн түрүүшын үдэрнүүдтэ Дашын бууса гэжэ газарта тарилга хээ. Зарим агрегадуудынь сеялщиггүй ябаба. Тодорхойлходо, трактористнарынь ажалаа хаяад, тосхон ябашаһан, сеялщигүүдынь трактор жолоодожо ябаба.

Хабарай тарилгын үедэ арадай хиналтын бүлэг хүдэлмэреэ һэргээхэ, элдэб хойрог ябадалтай шангаар тэмсэхэ ёһотой. Гэбэшье эндэхи хинагшадай хүдэлмэриие толгойлогшо Д. Ш. Цыреновэй эндэ ерэжэ, залуу механизаторнуудай ажалаарнь һонирхоогүй байба. Хиналта, шалгалтын үгы дээрэһээ зарим механизаторнууд дуран соогоо болоно. Сеялщиггүйгөөр таригдаһан үрэһые һайнаар таригдаа гэхын аргагүй, поли дээгүүр үрэһэнэй ороохо адхаһан газар олон. Нэгэ погрузчигайнь эбдэрһэн дээрэһээ сеялщигууд үрэһөө бар хүсөөрөө үргэжэ, сеялкэнүүдтэ хэхэ баатай болоно.

Колхозой тракторно-таряан ажалай 3-дахи бригадые Э. Цыремпилов хүтэлбэрилнэ. Эндэ тарилгын бүхы хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Бригадын олонхи сеялкэнүүд эбдэрхэй, запчасть дуталдана. Халаанай һэлгэлгын үедэ техническэ харууһан хэгдэнэгүй, эбдэрһэн техникэ саг дары заһабарилагданагүй. Ушарынь гэхэдэ, заһабарилхэ мэргэжэлтэд дуталдана. Сеялщигүүд юрын хэрэгсэл — дискнүүдэй стойконуудые тэгшэлхэ түмэр, үрһэнэй хоолой сэбэрлэхэ проволкогүй байба. Эдэ бүхы дутагдалые колхозой главна инженер нүхэр Дамчеевэй мүнөө болотор обёороогүй байһан гэмшэлтэй.

Тарилга хэгдэхэ газар эрхим шанартайгаар хахалагдаха зэргэтэй. Шалгажа үзэхэдэ, трактористнар Батуев Ванкеев хоёр ехэ далантайгаар хахалхаһаа гадна, газарайнгаа хэр зэргэ гүнзэгыгөөр хахалагдаха байһые сахидаггүй байба. Тракторист Ванданов эбдэрхэй плугаар, катоггүйгөөр газараа хахалжа ябаба.

«Коммунизм» колхоз мүн урдашье жэлнүүдтэ хабарай тарилгые шанар муутайгаар үнгэргэдэг байһан тула бага ургаса хуряадаг гэжэ ажаглалта хэмээр байна. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй һэн.

Хабарай тарилгын шанар муутайгаар, харюусалга багатайгаар үнгэргэгдэжэ байһан асуудалаар колхозой правлениин заседани болоо. Тэндэ ажахын главна агроном С. Хахалов, главна инженер В. Дамчеев гэгшэд зэмэтэй байһанаа хүсэд мэдэрээгүй.

— Сеялкэнүүд барандаа хуушан. Һүүлшын гурбан жэлэй туршада шэнэ сеялкэнүүд колхоздомнай үгтөөгүй. Ядахадаа запасной частьнууд дуталдана. Бүхы трактористнар муугаар хүдэлнэ бэшэ. Зарим тэды дутагдалнууд манда бии, — гэхэ мэтээр нүхэр Хахалов зэмэеэ сагааруулхые оролдоно.

Колхозой главна инженер В. Ч. Дамчеевшье нимэрхүү үгэнүүдээр бэеэ далдалаа.

Тэндэхи «Заречный» совхозые абажа харая. Эндэ бүхыдөө 8.000 гектарта шэниисэ таригдаад байна. Энэ совхозой 3-дахи отделениие даагшаар нүхэр Плюснин хүдэлнэ. Майн 5 болотор 1364 гектарта шэниисэ тариха түсэбөө холо дүүргээгүй байгаа һэн. Механизаторнууд халаанайнгаа даабариие дүүргэдэг байбашье, тарилгын шанарта анхарал багаар хандуулна. Равнина гэжэ газартахи полидо 4 агрегат хүдэлнэ. Бүхы сеялкэнүүдынь хүсэд һайнаар заһабарилагдаагүй. Тракторист Шишмарёвой агрегат 2 үдэрэй туршада хоёрдохи сеялщиггүйгөөр хүдэлөө. Ганса хүн хоёр сеялкэдэ ажаллажа хаанаһаа үрдихэб?

Тарилга дээрэ ажалай журамай муу байһан тушаа хэлэнгүй гарахын аргагүй. Гэгээн сагаан үдэр дунда тракторист Н. Чупышев, сеялщигүүд В. Чупышев, А. Труднев, автомашинын жолоошон В. Тогошеев гэгшэд ажалаа байлгажархёод, архидаһан байха юм. Һогтуу механизаторнуудай хэһэн ажалай шанар тухай хэлэһэнэйшье үлүү.

«Заречный» совхозой 2-дохи отделенидэ хабарай тарилга һайнаар үнгэргэгдэжэ байна. Механизаторнуудынь шадамар, дүршэлтэй, ажалдаа ехэ харюусалгатайгаар хандана гэжэ тэмдэглэмээр.

Тарилгын үедэ механизаторнуудые һайн байра байдалаар, эдеэ хоолоор хангаха ехэ шухала. Гэбэшье XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи тракторна бригадада энэ эрилтэ хангалтагүй. Полевой станиинь үмхиржэ унаха болоһон гэр соо түбхинэнхэй. Досоонь үйтан, амархаһаа байха һуухашье газар үгы.

Энэ станай хажуугаар электрын лини гарана. Тэндэһээ лини татаха тоншье хэбэрэг лэ байгаа. Мүнөө элдэб жэжэ хэрэгсэлэй эбдэрхэдэ механизаторнууд 16 километрэй зайда ошожо, гагнуулха, заһуулха баатай болоно гээшэ. Иигэжэ ажаллахада ямар ехэ саг миин хосорно гээшэб?

Аймагай ажахынуудта бүхыдөө 106 мянган гектар газар элдүүрилэгдэхэ. Тэрэнэй 89.760 гектартань эртын ороохото ургамал таригдаха. Мүнөө жэл таряа тариха талмай нёдондонойхиһоо 4 мянган гектараар үргэдхэгдөө. Гадна 17 мянган гектарта таряа хэрээһэлэн тарихаар хараалагдана. Борьёогой, Оёорой совхозуудта хабарай тарилга һайнаар үнгэргэгдэжэ байна.

Шалгалтын бригадын гэшүүд:

П. ГРИГОРЬЕВ,
республикын арадай хиналтын комитедэй инспектор;
Ч. МИТУПОВ,
хүдөө ажахын министерствын агроном;
М. ШАГДУРЖАПОВ,
республикын телевидени ба радио дамжуулгын комитедэй корр;
Б. БАИНОВ,
манай корр.

КПСС-эй райкомуудhаа мэдээсэнэ

ХЭР ДҮҮРГЭЛТЭ БОЛОНОБ?

Аймагайнгаа түбые болбосон түхэлтэй болгохо, соёл культурыень улам хүгжөөхэ талаар олонинтын хабаадалгатайгаар ехэ хүдэлмэри хэхэбди гэжэ Хэжэнгэ тосхоной эмхи зургаануудай коллективүүд байгша оной мартын эхеэр уялга абажа, тэдэнэй үүсхэлые дэмжэхыень бусад аймагуудай түбэй ажалша коллективүүдтэ хандаа hэн.

Теэд тэрэ хэлэhэндээ Хэжэнгэ тосхоной олониитэ хэр хүрэжэ байна гээшэб? КПСС-эй райкомой дэргэдэ болоҗо үнгэрhэн аймагай түбэй эмхи зургаануудай, промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ иимэ асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Социалис уялгын дүүргэлтэ тухай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Б. Ч. Гомбоев мэдээсэл хээ.

Хэжэнгэ тосхоноо болбосон түхэлтэй, үнгэ hайхантай, таримал модоор дүүрэн болгохо талаар үнгэрhэн үедэ бэлэдхэлэй горитой хүдэлмэри хэгдэжэ байна гэжэ зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдээ. Гэхэтэй хамта энэ хэрэгтэ дутагдалнууд ехэ олон байшоо. Аймагай түбэй зарим эмхи зургаануудай коллективүүд ниитын энэ хэмжээ ябуулгада хайхарамжагүйгөөр, харюусалгагүйгөөр хандана гэжэ шүүмжэлэгдээ.

Зүблөөнэй хүдэлмэридэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Б. Д. Анхархаев, аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, аймагай түбые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри хүтэлбэрилхэ штабай начальник Г. С. Сангадиев хабаадалсажа, үгэ хэлэhэн байна.

Р. ЦЫМПИЛОВ,
КПСС-эй райкомой таhагые даагша.

ПОЛИТ-ИНФОРМАТОРНУУДАЙ ЗҮБЛӨӨН

КПСС-эй Хяагтын райкомой дэргэдэ 40 гаран хүнүүдhээ бүридэhэн политинформаторнуудай бүлэг хүдэлжэ эхилhээр үнинэй. Тэдэнэр намартаа, үбэлдөө, илангаяа хүдөө ажахын үйлэдбэрнин харюусалгатай хаhын үедэ колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда али бүхы асуудалнуудаар политическэ мэдээсэл хэжэ байдаг юм. Мүнөө түлэг дундаа ябажа байhан хабарай тарилгын үедэ политинформаторнууд — аймагай хүтэлбэрилхы тушаалтад нүхэд Фёдоров, Дулмаев, Павловский, Тулухеев болон бусад механизаторнуудай дунда хэдэн дахин мэдээсэл хэhэн, хөөрэлдөө эмхидхэhэн байна.

Гэхэ зуура партиин райкомой дэргэдэ үнгэргэгдэhэн аймагай политинформаторнуудай зүблөөнэй болоходо хэhэн элидхэл дотороо КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Е. Ф. Елизов тэдэнэй хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тушаа онсо тогтоо. Политинформатор гэжэ тусхай партийна даабаритай байhан мүртөө зарим хүтэлбэрилэгшэд тон хангалтагүйгөөр тэрээндээ хандана. Жэшээнь, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ нүхэр Соболева, ДОСААФ-ай аймагай комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Сороченко болон бусад нүхэд хабарай тарилгын үедэ ажалшадай дунда политическэ асуудалаар нэгэшье мэдээсэл хээгүй байха юм.

Зүблөөнэй hүүлээр политинформаторнууд бултадаа аймагайнгаа колхоз, совхозуудаар политическэ хүдэлмэри ябуулхаяа гараба.

С. БАДМАЕВ,
КПСС-эй райкомой таhагые даагша.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

МҮРЫСӨӨНДЭ—ҮРГЭН ДЭЛИС…

«Социалис мүрысөө саашадаа улам hайнаар эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-ган тогтоолые бэелүүлэн, Мухар-Шэбэрэй аймагай партийна организацинууд ажалшадай эдэбхи үүсхэл хүгжөөхын, юhэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ тэдэниие элсүүлхэ талаар шухала хэмжээнүүдые абажа байна.

Аймаг соо социалис мүрысөөндэ 9278 хүн гэхэ гү, али бүхы ажаллагшадай 95,7 процентнь хабаадалсана. Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөндэ 1259 хүн, тэрэ тоодо 1033 хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд оролсонхой. Коммунис ажалай ударнигай үндэр нэрэ зэргэдэ 536 хүн, тэрэ тоодо 313 колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд хүртэнхэй. Коммунис ажалай коллективуудай нэрэ зэргэтэй болохын түлөө 55 коллектив, тэрэ тоодо 47 бригада, фермэ тэмсэнэ.

Аймагай экономикодо хүдөө ажахын үйлэдбэри гол hуури эзэлдэг юм. Энээниие хараадаа абажа, КПСС-эй райком, нютагай партийна, профсоюзна организацинууд хүдөөгэй ажалшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна.

Мүрысөөн тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоол партиин райкомой III пленум дээрэ, hүүлээрнь партийна организацинуудай коммунистнуудай суглаан дээрэ, мүн колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа.

Таряан ажалай, мал ажалай түрүүшүүлэй зүблөөнүүд дээрэ мүрысөөнэй гурим баталагдажа, юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ социалис уялганууд абтаhан байна. Колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд өөhэдын социалис уялгатай юм. Комплексно, тракторна, хонишодой бригаданууд, hү hаалиин фермэнүүд хэлсээ баталаад, хоорондоо мүрысэнэ. Энэ договор соонь мүрысөөнэй дүн согсолхо болзор, бэе бэедээ делегацинуудые эльгээжэ байха, түрүү дүй дүршэлөө андалдаха, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай.

Олонхи партийна организацинууд hаалишад, хонишод, механизаторнууд болон бусад мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда мэргэжэл мэргэжэлээрнь мүрысөө эмхидхэхэ талаар горитойхон ажал хэгдэнэ. Аймагай бүхы 404 hаалишад, хонишодой 270 бригада тус тустаа социалис уялганудтай юм.

Энэ талаар Ленинэй нэрэмжэтэ, «Родина», «Искра» колхозуудай партийна организацинууд ехэ юумэ хэдэг. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо мүрысөөнэй гурим зохёохо, тэрэниие үргэн олониитын дунда зүбшэхэ, хүн бүхэндэ ойлгуулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдаhан байгаа. Колхознигуудай өөhэдынь абаhан уялганууд дээрэhээ бригада, фермэнүүдэй, hүүлээрнь бүхы колхозой уялга зохеогдоhон юм. Мүнөө тус колхозойхид «Табан жэлэй түсэб—4,5 жэлдэ дүүргэеэ!» гэhэн уряа доро ажаллажа байна. Колхозой тоосоото суглаан дээрэ абтаhан хэмжээ ябуулганууд дотор табан жэлэй туршада мяха үйлэдбэрилгэ ба гүрэндэ худалдалгые 1,9 дахин, hү—1,5 дахин, ноохо—25 процентээр дээшэлүүлхээр хараалагдана. Табан жэлэй даабариhаа гадуур гүрэндэ 800 тонно мяхан, 720 тонно hүн, 16,5 тонно ноохон худалдагдаха болоно.

Абаhан социалис уялгануудай дүүргэлтые хангахын тулада колхозой партийна организаци (секретаринь А. П. Калашников) эмхидхэлэй, ойлгуулламжын ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Эндэ материальна ба моральна урмашуулга зүбөөр таараалдуулан хэрэглэгдэнэ. Жэшээнь, арбан хоногой дүнгөөр мүрысөөндэ илаhан hаалишанда дамжуулгын улаан вымпел барюулагдана. Харин жэлэй дүнгөөр «Эрхим hаалишан» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдожо, үнэтэ бэлэг барюулагдаха юм. Һарын дүнгөөр эрхимлэhэн фермэ дээрэ улаан одон ялардаг, жэлэй дүнгөөр колхозой правлениин, партийна комитедэй дамжуулгын Улаан туг үгтэхэ.

Тэрээнhээ гадна hара бүридэ мүрысөөндэ илаhан фермэ, отара, бригада, мүн түрүүшүүлэй нэрэ хүндэдэ ажалай алдарай туг колхозой түб тосхондо намилзуулагдана.

Мүрысөөнэй ябаса эндэ hайнаар харуулагдана. Һаалишадай хүдэлмэриин дүн үдэр бүридэ согсологдожо, дуулгагдажа байдаг. Арбан хоногой үнгэрхэдэ бүхы hаалишадые сутлуулжа, мүрысөөнэйнь дүн соносходог заншалтай.

Колхоздо ойлгууламжын хүдэлмэри hайнаар ябуулагдана. Эндэхи 16 агитатор малай фермэ, бригадануудаар, hуурин тосхонуудаар хубаарилагданхай, участогтаа гараха үдэрынь тодорхойлогдонхой. Тэдээнтэй hара бүридэ семинар, зүблөөн үнгэргэгдэжэ, колхозой түрүүлэгшэ С. В. Устинов, парторганизациин секретарь А. П. Калашников, Никольско дунда hургуулиин директор Т. Д. Варфоломеев, сельсоведэй түрүүлэгшэ А. И. Фёдоров гэгшэд колхозой ажал хэрэг тухай, нютагай hонинууд тухай хөөрэжэ үгэдэг, агитаторнуудай үмэнэ шэнэ зорилгонуудые табидаг юм.

Колхозой агитаторнууд мүрысөө эмхидхэлгэдэ, дүнгынь согсолгодо эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, «Сахилгаан», «Дайшалхы хуудаhа», «Хэн мүнөөдэр түрүүлээб» гэхэ мэтые бэшэжэ гаргадаг байна.

Тус колхоздо малшадые культурно-ажаhуудалайнь талаар муу бэшээр хангана. Соёлой байшангай, библиотекын, киногой хүдэлмэрилэгшэд фермэ, бригадануудаар ябахадаа хөөрэлдөө үнгэргөөд, номуудынь hэлгээд, кино харуулаад лэ хизаарладаг бэшэ, мүн улаан булангуудые шэмэглэдэг, ханын газетэ, дайшалхы хуудаhа гэхэ мэтые гаргахаданьтуhалдаг юм.

Иимэрхүү онол аргаар «Коммунизм» колхоздо социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Тус колхозой hү hаалиин фермэ дээрэ байгша оной февраль, март hаранuудта аймагай партийна организацинуудай секретарьнарай, hү hаалиин фермэ даагшанарай семинар үнгэргэгдэжэ, эндэ социалис мүрысөөнэй ямараар эмхидхэгдэhэнтэй танилсаhан байна.

Һуралсаха, hонирхохо, халан абаха юумэнүүд эндэ олон. Мүрысөөнэй ябаса, ажалай дүн үдэр бүридэ согсологдон харуулагдана. Хүдэлмэриин үдэрэй эхилхэдэ hаалишад сугларжа, юу хэхэ тухайгаа хөөрэлдэдэг, зүбшэдэг, бэе бэедээ дутуу дундыень нүхэрэй ёhоор заадаг байна. Бусадшье hонирхолтой зүйлнүүд бии.

Тобшолон хэлэбэл, аймагай партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд мүрысөө эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ, ябасыень олондо дуулгаха, зүбөөр харуулха талаар зарим тэды дүй дүршэлтэй болоо. Энээндэ харуулан ойлгуулха зүйлнүүд — үрэ дүнгүүдэй, хүндэлэлэй самбарнууд, тусхай бюллетень болон хуудаhанууд, ханын газетэ, улаан вымпел ба тугууд, амаршалгын бэшэг ба телеграммануд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэл, эрдэм, техникын туйлалтануудые дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри нилээд hайжараа. Түрүү ажахынуудта семинар, зүблөөнүүд зарлагдажа, тэдэнэй дүй дүршэлтэй бусад ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд танилсадаг байна. Иимэ семинарнууд Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм», «Заганский» колхозуудта болобо. Аймагай бүлэг хонишод Зэдын аймаг ошожо, тэндэхи түрүү хонишодой ажал хүдэлмэритэй танилсаа.

Эдэ бүтэдэ муу бэшэ үрэ дүн үгэнэ. Үнгэрhэн жэлдэ аймагай колхоз, совхозуудай экономическа байдалынь бага зэргэ hайжараа. 1971 оной дүнгөөр эндэхи колхоз, совхозууд 4.170 мянга… бэр олзо абаа. 1971 ондо хүдөө ажахы… гэ хүдэлмэришэн дээрэ абажа харабал… хэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэhэн… ондо энэнь 2490 түхэриг байhан.

Гэхэтэй хамта КПСС-эй обкомой… тэмдэглэгдэhэнэй ёhоор, партиин райкомой… на эхин организацинуудай хүдэлмэридэ… тагдалнууд бии байhаар. Юhэдэхи табан… шын жэлэй дүнгүүдые хаража үзэхэдэ… хүдөө ажахын үйлэдбэриин ургалта КПСС-эй… съездын табиhан эрилтэдэ үшөө хүрэнгүй… шадай дунда эмхидхэлэй, политическэ… зарим тээгүүр үшөөл hулаар ябуулагдана… лис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ дутагдал…

«Одон», «Авангард», Суулгын совхоз… «Путь Ленина» колхоздо бүхы хүдэлмэри… колхознигуудынь мүрысөөндэ хабаадал… рысөөнэй дүн саг болзортоо согсоло… до дуулгагданагүй. Социалис уялга… даа туйлагдаhан үйлэдбэриин хэмжээ… арга боломжонууд хүсэд хараада абтана… гард» совхозой, «Знамя Ленина» колхоз… абаhан зарим уялгануудынь түсэбтэ… адлихан. Тиихэдэ Суулгын совхозой… дай абаhан уялганууд тэдээндэ хүргэ… тэ даабариhаа доогуур байшоо.

Олохон ажахынуудта материальна бол… на урмашуулганууд зүбөөр хэрэглэгдэ… дэлмэришэд тус тустаа социалис уял… абаагүй байhаар.

Мухар-Шэбэр — республика соогоо хүдөө… томохон аймагуудай нэгэн болоно. Эндэ… хүгжөөхэ талаар, илангаяа таряан ажал… хүгжөөхэ арга боломжонууд, хэрэглэгд… нүүд ехэ юм.

Партийна организацинуудай зорилго… шадай дунда социалис мүрысөө улам үр… гэрүүлжэ, тэдэнэй хүсэл оролдолгые тэд… хоёрдохи жэлэй түсэб болзорhоонь урда… түлөө, абаhан уялгануудаа амжалтатай… жэ, СССР-эй байгуулагдаhаар түүхэтэ 50… нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө… сүүлхэ хэрэг болоно.

Ив. ОЧ…
КПСС-эй обкомой хэблэлэй сектор…

„Манай үеын хүн" гэhэн конкурсдо

Очерк

ЭХЭ БАСАГАН ХОЁР

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ гараhаар хэдэн хоногой үнгэрөөд байхада, эхэнь эртэ үглөөгүүр малайнгаа дал сэбэрлэлсэhэнэйнгээ hүүлээр:

— Ши тэрэ эреэгшэнээ hайса хаража байгаарай. Тэрэш минии ерэтэр тугаллажа болохо,—гэжэ захяад, совхозойнгоо түб Утаата ошохоо мордоо hэн.

Катя эхынгээ захилые ойндоо хадуун абаба. Ажалайнгаа забhараар тэрэ эреэгшэнээ эрьежэл байба. Эреэгшэниинь үнгэ зүhөөрөө hүрэг соогоо илгардагшье hаа, hаяар тугаллахаа байhан үнсэн гэжэ hанахаар бэшэ. Бусад үхэрнүүдтэл адли тэрэнь үбhэ эдинэ, уhа ууна. Катя үнеэнэйнгээ абари занда хубилалта олобогүй. Теэд эхэнь тугаллаха дүтэлhыень мэдэhэн хадаал hэргылэн захяа ёhотой. Зүгөөр үдэшэлэн тээшэ үнеэниинь хашаа соогуураа ябасагаадаг болобо. Түр зуура хэбтээдшье абана. Һоно, батаганаа намнаhандал hүүлээ хирэ-хирэ шарбасагааха юм. Катя үнеэнэйнгээ шэлэрhые тухайлжа, hанаата болон, хамта ажалладаг абга эжыдээ ошожо:

— Абга эжы, та үнеэемнай хаража, шалгажа, үгыт. Тугаллахань гээшэ гү, али үды гү? — гэбэ.

Сэрэн абга эжынь үнеэнэйнь дэлэн барижа, ууса дээгүүрнь дарасагаажа үзөөд:

— Энээнэйш хүбшэргэйнь хүдэлшөө. Удахагүй тугаллахань ха. Абаашажа далдаа хаажархи. Бүлеэн уhа бэлдээдхи. Сай сэхээр шанахадаш болохо, — гэжэ заабарилба.

Катя эреэгшэнээ дулаан далдаа оруулаад, абга эжынгээ хэлэhэн юумэнүүдые гүйдэлөөр ябажа хуу бэлдээдхибэ.

Эхынгээ үгыдэ үнеэгээ тугаллуулхаяа байхадаа тэрэ бахардангн. Эхэтээ hаа, hанаhгаа ехээр зобохошьегүй байгаал. Үбэлэй эхеэр хэдэн үнеэдэй тугаллахада байлсажа, шэнэ түл хайшан гэжэ абадагые заалгажа абаа hэн. Тиихэдэ нэгэ үнеэнэйнь тугал, буруу ерэжэ, тэдэниие нилээд тухашаруулаа бэлэй.

Мүнөө тиимэрхүү ушарай тохёолдошоо hаань, юу хэхэбиб гэжэ басаган бодолгото болоҗо байба.

Сэрэн абга эжынь үнеэдэй дал соо орожо ерэн:

— Үшөө үды гү даа? — гэн, хибэдэhээ хибэжэ байhан үнеэнэйнь хүбшэргэй даража, дэлэнгыень дахин барижа үзэбэ. — Үдышэг лэ ха. Ошожо эдеэлэжэ ерэхээ яанаш. Би ошожо амархам. Хэрэгтэй болоо hаам, намда хэлэнэ бэзэш, — гээд гаража ошобо.

Сэрэн абга эжынь эхэhээнь холо эгэшэ, ерэхэ зундаа пенсидэ гараха юм. Бүхы наhаараа малhаа хахасангүй ажаллана. Үхэр мал харууhалхын талаар ёhотойл мастер болонхой.

Катя эгээл тиимэ дүршэлтэй малшан болохо зорилготой. Гэбэшье дүй дүршэлэй бэлэхэнээр ерэдэггүйе малшан болоhон түрүүшынгээ үдэрhөө тэрэ мэдэрэнхэй. Тугаллаха үнеэнэй хүбшэргэйн хайшан гэжэ хүдэлдэгые мэдэдэг болохоо оролдобошье, үшөөл гүйсэд ойлгоогүй. Зүгөөр тугаллаха дүтэлhэн үнеэнэй дэлэнгэй халуухан болоҗо, хүхэндөө hү оруулжархидагые мэдэхэнь бэлэхэн байшоо.

Эреэгшэниинь тиигэжэ хүхэндөө hү оруулжарёо. Катя тэрэнэйнгээ тугаллахые хүлеэжэ ядана. Үбэлэй hүниин ута гээшэнь. Үдэрынь ажалдаа эсээд, амараншьегүй, үнеэнэйнгээ дэргэдэ hууходань хэсүү шэнги.

Үнеэниинь hүүлээ шарбасагаан дал соогуураа ябасагаагаад, саада буланда ошожо хэбтэн, хибэдэhээ хибэшэнэ. Басаган эдеэлхэеэшье мартан тэрэнээ hахина. Гансахан hүни нойргүй үнеэ hахихадаа бэрхэшээжэ hууhандаа аягүйрхэнэ.

Эхэнь аяар гушаад жэлдэ малшанаар ажаллажа байхадаа, тугаллаха үнеэдээ hахижа хэды олон нойргүй hүнинүүдые үнгэргөөб! Хэды олон тугалнууд эхынь энэрхы, зөөлэн гараар найжалагдажа тэнжээгдээб. 1971 ондо эхэнь өөрынгөө даажа байдаг 33 үнеэнhээ 32 тугал абажа, бултыень тэнжээжэ табяа hэн. Тэрэнэй урда жэлдэшье мүн лэ 32 тугал абажа, бараниень буруу болоторнь тобиржуулаа hэмнай.

Эхэмни намда орходоо үшөөл бага наhанhаа хүшэр хүндэ сагта ажалайнгаа намтар эхилээ hэн гэжэ hанахадаа, Катя түрэhэн эхэеэ зүрхэ сэдьхэлээрээ энхэржэ, хэжэ ябаhан ажалыень хүндэтэй дээрэ тоолодог. Тиимэл хадаа тэрэнэй арбадахи класс дүүргэжэ, аттестат абажа ерэхэдэнь, эхынгээ эрид сэхээр: «Заа, нигөөд ажа байдалайнгаа нэгэдэхи дабаан дээрэ гараба гээшэш. Урид совхоздоо ажаллажа үзэлши. Эхэмни ямар ажал хэдэг юм ааб, өөрынгөө хүлhөөр ойлгохоёо хара ажалай амта танижа абалши!.. Малшанаар ажаллажа үзөөгүй hаа, хожом мал ажал, малшад тухай hэбхихэнээр бодожо ябахадаа болохош..» — гэжэ хэлэхэдэнь, Катя зүбшөөгөө hэн.

Үбэлэй hүниин утада түрүүшынгээ түл хүлеэжэ байхадаа, Катя эхынгээ хэлэhэн эдэ үгэнүүдые ойндоо оруулаадхина. Үгыень дуулажа, эхэтээ хамта ажаллахаяа Урда-Байсын гүүртэдэ ерэhэндээ, тэрэ огтошье шаналнагүй. Эхынгээ хүтэлбэри доро ажаллажа, баян дүй дүршэлыень халан абахаяа олзуурхана. Эхэтээ сугтаа ябахадань ажал хүдэлмэриньшье хүнгэн шэнги.

Хибэдэhээ хибэжэ хэбтэhэн эреэгшэниинь дахин бодожо ябасагаана, басаганай бодол таhална. Үнеэниинь үбшөөрхэhэн янзатай. Хирэ болоод лэ хүндөөр инсагалха юм.

Үнеэнэйнгээ хойноhоо адаглан, Катя шэнэ түл тодон абахаа бэеэ зэhэшоод лэ байба.

Һүниин тэнгэhээ холо үнгэршөөд байхада тугалайнь хүл харагдаба. Катя бэлэн байбашье, мэгдэшэбэ. Тэрэнэй түдэгэсэhөөр байтар тугалынь гарашаба. Басаган тугалаа абажа, хүйhыень хүндэн, үбhэн дээрэ хэбтүүлжэ, хоёр шэхэ руунь үлеэсэгээбэ. Тугалынь тархяа hэжэрсэгээн, мөөрөөдхибэ. Аблагаарнь хэбтэhэн эхэнь бодожо, үүгэнэн байжа, тугалаа долёожо оробо.

Тэрэ hамбаандань Катя хүнэгтэй бүлеэн уhа, баhа сай асаржа, үнеэндээ уулгаба. Халуун сай тугаллаhан үнеэндэ тамир оруулхаар hайн гэжэ эхэнь хэлэдэг байгаа.

Уданшьегүй тугалынь тэнжэжэ, хүхөө бэдэржэ эхилбэ. Катя үнеэнэйнгээ дэлэн угаажа, тугалаа хүхүүлбэ. Ингэжэ Катя малшан болоhоор өөрынгөө харууhалжа байhан түрүүшынгээ үнеэ туталлуулба.

Шахтёрой малтаhан түрүүшын хүрзэ ашагта малтамалдал гү, али булад хайлуулагшын шудхаhан аhан түрүүшын буладтал тэрээхэн тугалынь басаганда үнэтэйгөөр hанагдаба. Тэрэнэй ажабайдалай ута замда саашадаашье нимэ алхамууд яhала ушархал даа. Теэд түрүүшынгээ тугал хайшан гэжэ абаhанаа тэрэ мартаха аал?!

Эхэнь совхозойнгоо түб хэрэгээрээ ошохо бүридөө гүүртынгээ ажал тухай hанаата боложо, яаралтайгаар ябаад бусадаг юм. Мүнөөшье нютагайнгаа сомоной Соведэй сессидэ ошоhоноо удаарангүй, хойто үдэрынь бусаба. Тэрэ совхозойнгоо ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, сомоной Соведэй депутат юм. Эхэнь басаганайнгаа абаhан түрүүшын тугал хаража:

— Уурагынь дан ехээр хүхүүлжэрхёогүй бээзш. Уурагынь ехэдэбэл, тугалш шэшэхэдээш болохо. Багаханаар дадхаажа хүхүүлхэдэ hайн байдаг, — гэбэ.

Басаганайнгаа нарай тугалаа шадамараар найжалжа байхые харахадаа, Ринчин Тубанова ехэтэ баясаба. Үхибүүдэйнгээ эрдэм номдо hайнаар hурахынгаа хажуугаар ажал хүдэлмэридэ дуратайгаар хүмүүжэжэ байхада, малшан эхэнэр сэдьхэл хананги ябадаг. Ехэ басаганиинь баhал малшан болонхой. Хүбүүниинь гансашье нютагтаа бэшэ, аймаг соогоо эгээл түрүүшын архитектор болохоёо Москвагай архитектурна институтда hурадаг. Үшөө хоёр басагадынь hургуулиин hурагшад юм. Үхибүүдээ ажалша бэрхээр хүмүүжүүлжэ, ажабайдалайнь үргэн замда гаргаха гэhэн малша эхэнэрэй нангин hайхан хүсэл иигэжэ бэелжэ байнхай.

...Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн үнгэржэ, эхэ басаган хоёрой урда хагсуу хабарай орьёл үндэр дабаан табсантана. Тэдэнэр энэ дабаан өөдэ амжалтатайгаар махажа ябанхай.

Эхэнь юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ даажа байhан 34 үнеэнhээ 34 тугал абажа, бүрин бүтэн түлжүүлжэ, тушааха гэhэн уялга абанхай. Басаганиинь харууhалжа байhан 33 үнеэнэй тус бүриhөө тугал абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлхэ зорилготой юм.

Мүнөө Ринчин Тубанова 18 тугал абаад, гарза гайгүйгөөр түлжүүлнэ. Катинь 22 тугалтай болоҗо, тэдэнэйнгээ хойноhоо оролдосотой шударгыгаар харууhална. Эхынь баян дүй дүршэл, басаганайнь залуу наhанай ульhатайхан эршэ хүсэн тэдэнэй хүшэр, харюусалгатай ажал хүдэлмэридэ эгэршэгүй халуун охи оруулна. Тэдэнэй урдаа хараалhан зорилгонуудшье эли.

Үнеэдээ эртэ хабар ороондо оруулха. Зун-намарай бэлшээриин хаhа соо харууhалhан малаа тобир тарган болгохо. Үбэлжэлгын үедэ хүсэ тамирыень тогтоожо, үнеэн бүриhөө мяхалиг томо, элүүр hайн тугалнуудые абаха. Эдэ бүгэдые зүбөөр сахижа, хамаг хүсэл оролдолгоёо ажал хүдэлмэридөө зорюулжа шадабал, амжалта ябашье туйлагдадаг гэжэ Ринчин Тубанова олон жэлэйнгээ дүй дүршэл дээрэhээ мэдэдэг болонхой.

Тиигэжэл ажаллаhанайнгаа ашаар тэрэ жэл бүри нютагайнгаа эрхим түрүү малшадай тоодо оролсоhон лэ, шагнал хайрануудта, үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртэhэн лэ байдаг. Үнгэрhэн жэлэй ажалай дүнгүүдээр Ринчин Шагдуровна Тубановагай нэрэ аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ hэн. Тэрэ КПСС-эй райкомой болон аймгүйсэдкомой зүгhөө жэл бүри Хүндэлэлэй грамотануудые абадаг.

Амжалтаараа зоригжоhон Ринчин Тубанова байгша ондошье басагантаяа хагсуу хабарай бордоhотойхон дабаа амжалтатайгаар дабажа, харууhалжа байhан үнеэдээ, абаhан шэнэ туталнуудаа гарзада оруулангүй найжалжа, ажалайнгаа алдар солые арюун hайханаар үргэжэ ябаха гэhэн хүсэлтэй.

Ф. ЦЫДЕНЖАПОВ.

Захааминай аймагай
Далахайн совхоз.

Коммунист тухай хөөрөөн

ПАРТИИН УРЯАГААР...

...1954 он ябажа байба. Шэнэ газар ашаглажа, орон доторoo ороhо таряа, абалгые улам дээшэлүүлээ гэhэн партиин уряа хаа хаанагүй дэмжэгдээд, гартаа комсомолой путевко абаhан хүбүүд, басагад баруун областьнуудай ехэ ехэ городуудhаа, Москва, Ленинград, Киев болон бусадшье городуудhаа оронойнгоо зүүн зүг уруу, Казахстанай, Алтайн хизаар, Сибириин эхи захагүй тала руу зорижо эхилhэн юм.

Хүлгөөтэ тэрэ хабар манай республикын зарим аймагуудташье шэнэ, боро газар ашаглагдаха болоҗо, холын Ярууна, Зэдэ, Борьёогой тала руу комсомолой путёвко үбэртэлhэн залуушуул олоороо субажа эхилээ бэлэй.

Хори гаража ябаhан залуухан хүбүүн Петя Завражный тэрэ үедэ Улаан-Үдын шэлэй заводто хүдэлжэ байтараа, ВЛКСМ-эй Советскэ райкомhоо путёвко абажа, хэдэн хүбүүд, басагадтай харгын хани бололдон, Зэдын аймагай Борьёогой совхоз ерэhэн юм.

Шэнэ газар ашаглахаяа ерээшэдтэ ялагар салагар байрашье бэлдэгдээгүй, хэдэн тээhэ hалхинай үлеэлгэжэ байдаг талын дунда түбхинэхэ баатай болгодоо hэн. Һалхи шорой үлеэhэн хагсуу хабар хүсэндөө орожо, комсомолой путёвкоор ерээшэд түрүүшынгээ бураздаа татажа захалhан юм. Хүсэтэ техникэ даажа абаhан Петя Завражный бусад нүхэдтөөл адли газар хахалжа эхилhэн байгаа.

Бүхэли үдэрэй турша соо улаан тооhо бурьюулан, газарай хүрьhэ урбуулаад, үдэшэндөө голгүй эсэгдэжэ амарха гэхэдэнь дулаан байрашье байхагүй. Тиигэбэшье Петя Завражный комсомолой путёвко үбэртэлэн ерэhэнээ hанахадаа, хүдэлхэл хэрэгтэй гэжэ бэеэ шангаар баридаг байгаа.

Тиихэ үедэ Петя хэды залуушье hаа, хүсэтэ техникэтэй униинэй танил байhан. Армида ошохынгоо урда тээ механизаторнуудай hургуули дүүргээд, Казахстанай Кустанайн областиин Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо механизатораар хүдэлөө. Армида алба хэхэ үедөө танкистын курса дүүргэжэ, механик-водитель гэhэн үнэмшэлгэтэй болоhон юм. Оньhон техникэтэй танил байhан ушарынь шэнэ газар ашаглахадань ехэ туhа болоҗо үгөө.

Петя Завражный 1954—1959 онуудай туршада комсомолой путёвкоор ерэhэн бусад нүхэдтэйгөө хамта нилээд ехэ талмай дээрэ шэнэ газар элдүүрилсээ. Илангаяа 1958—1959 онуудта шэнэ, боро газар ашаглаха талаар ехэ ажал хэгдэhэн юм. Эдэ жэлнүүдэй туршада сугтаа хүдэлhэн нүхэдэйнь нэгэ зариман hөөргөө нютаг уруугаа бусаа. Гэбэшье Петя хэлэhэндээ хүрэхын тула үнэн зүрхэнhөө оролдосотойгоор ажаллажа үргэлжэлөө.

Газар элдүүрилхэ хүдэлмэриин түлэг дундаа ябажа байха үедэ Петя Завражный партиин гэшүүндэ абтажа, улам харюусалгатайгаар ажалладаг болоhон юм. Урданьороhо таряанай таригдаггүй, гансал адууhа малай бэлшэн ябадаг горитой талмайн хахалгдажа дүүрэнтэхэдэ, Петр Григорьевич hөөргөө республикынгаа ниислэл уруу ажаллахаар бусаагүй, комсомолой путевкоор ерэhэн газартаа түбхинэхэ гэжэ шиидэhэн байгаа. Тэр… жань совхозой хүтэл… дэй, мүн сугтаа… дэйнь зүгhөөшье ехээр… даhан юм. Тэрээнтэй сугтаа… газар элдүүрилэлсэhэн… Александр Иванович Де… хаил Васильевич Афанас… бусад hөөргөө бусанг… жаа hэн.

Тэрэ гэhэнhээ хойшо… саг үнгэрөө. Энэ үе… Григорьевичой ажаллаг… зар совхоздо үгы гэхэ… тэгшэ энэ механизатор… удаагаар трактор агты… барhанайнгаа удаа… рабль гэжэ нэршэhэн… шье hуугаад үзөө.

Нүхэр Завражный… илгадгүй техникэтэй… хэды сүлөөгүй ябаашье… тын хэрэгтэ мүн лэ… табилсажа байдаг. Совхо… доги отделениин гол бүт… хай гэжэ нютагта удаа… түбхинэн ажаhууха үедөө… партийна эхин орган… секретаринь уялга хэдэ… туршада дүүргэлсээ.

Петр Григорьевич hүр… дэ ондоо мэргэжэл шуу… томашинын жолоошье… үзөө.

Зунай үедэ хонидой… шалалган дээрэ шүрбэ… дааhатай хүнүүд хэрэгтэ… дог дээрэhээнь совхозой… ци, партийна органи… Григорьевичые бусад… торнуудтай хамта hоохо… ха хүдэлмэридэ эльгээлэ… лоhон байна. Хонидой… шалха шэнэ мэргэжэл… механизатор мүн лэ түр… далжа, бэрхэ хайш… нэгэн болонхой.

Хонидой нооhо хайшал… дэлмэрие түргэөр үнгэр… рилгоор жэл бүри үнгэр… мүрысөөндэ нүхэр З… түрүү hуурин уудай нэгэ… болоо. Нооhо хайшалл… дэлгэрhэн мүрысөөндэ… Завражный 1970 ондо… нэгэдэхи hуури эзэлэ… бэлэгүүдтэ хүртэhэн юм… рэгшэ 1971 ондо хонид… хайшалалга дээрэ мүн… гаржа, хоёрдохи hуури… мүнгэн шанда хүртэ…

Ямар нэгэн шухала… хүнэй хэрэгтэй болоо hаа… Григорьевич арсалтагүй… лэ байдаг. Жэшээнь,… намар совхозой гол бүс… техник хэрэгтэй болоҗо,… Завражныйда дурадхагдаа…

Комсомолой путевко… газар элдүүрилэлсэхээ… тала ерэhэн саghаань… лээд саг үнгэрөө. Энэ… Петр Григорьевич нютаг… хүндэтэй болоҗо, үнэр… жаргалтай ажаhууга… Борьёогой талада үнд… болоhон басаганиинь хад… ранхай. Гурбан бага… 3-дахи классуудта hура…

Дүршэлтэй механизатор… ажалайнгаа түлөө совхоз… рекциин, партийна, проф… организацинуудай зүгhөө… баясхаланда хүртэжэ… гадна, hүүлэй хэдэн жэлэй… шада коммунис ажалай… гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ… ябана.

И. БАЛЬДИР…

Зэдын аймаг.

ШЭНЭ ДОМЕННО ПЕЭШЭН

ЧЕЛЯБИНСК. Челябинска металлургическа заводой доменно нэгэдэхи пеэшэнэй дэргэдэ шэнэ үшөө нэгэ пеэшэн баригдажа эхилбэ. Шэнэ домно 1944 ондо түрүүшын шэрэм үгэhэн хуушан пеэшэнhээ хоёр дахин хүсэтэй байха юм. Хуушан пеэшэн хорин найман жэлэй туршада ашаглагдаа. Хуушан домные hайнаар хэрэглэхын тула, шэнэ пеэшэн барилгын дүүрэтэр тэрэниие сусахагүй гэhэн шиидхэбэри абтанхай. Шэнэ пеэшэн мөөрнүүд дээрэ хабсаргагдана. Тэрэнэй «хабсаргалгын дүүрэмсээр хуушан пеэшэнээ задалаад, орондонь шэнэ пеэшэнэй hуури табижа, хабсаргаhан пеэшэнээ үргэжэ, эндэ асарха юм. Тэрэ үргэгдэжэ асарагдаха хубинь хадаа юhэ мянган тонно шэгнүүртэй байха Тэрэнээ hуури дээрэнь hуулгамсаараа, шэрэм хайлуулжа эхилхэдэ болоно.

«Уралстальконструкция» гэжэ управлениин «Челябметаллургстрой» трестын барилгашад СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ шэнэ пеэшэн барилгые 1972 оной октябриин 15 болотор дүүргэхэ гэhэн шиидхэбэри абаба. Тэдэнэрэй ажал хэрэгүүд хэлэhэнтээ алгасалданагүй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ домно барилга дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

...ТА, ХАДУУРАЙ БАТА НЭГЭДЭЛ

...ИМЭ УУЛЗАЛГАНУУД ...ОДО БОЛОГ ЛЭ!

...СПУБЛИКЫМНАЙ аймa... ...удай соёл культурын үдэр... Улаан-Үдэ хотодомнай жэл ... үнтэргэгдэдэг заншал... ...онхой. Хүдөө нютагуудай... ...ажалай түрүүшүүл, хони... ...малшад, һаалишад, механи... ...ууд, таряашад, соёлшод ... хотынгоо ямар нэгэн ... ажалшадтай уулзажа, ... фабрика, комбинадууд... ...хоожо, дүй дүршэлөө ...дадаг, хөөрэлдэдэг, түйла... ...амжалта, илалтануудаарнь ...додог, өөһэдынгөөшье дүн... ...тухай выставкэ эмхихэдэг, ...һайханай бүлгэмэйхид кон... ...дые харуулдаг байна.

...хүдөө хоёрой холбоон... ...хоёрой хоорондохи илгаань ...эндэ бага болоно. Соёл ...ура хотынхиһоо дутуугүй... ...дөөдэ хүгжэнэ.

...ан Улаан-Үдын Октябрьска ...о боложо үнгэрһэн Хяагтын ...ай соёл культурын үдэрнүүд ...э эли тодоор гэршэлэн ха...

...тын аймагай делегацида ...у гаран хүн ерээ һэн. Эдэ... ...ад бэ гэхэдэ, ажалай түрүү... ...ажахынуудай хүтэлбэрилэг... ...ёлшод болоно. Алтайн сов... ...һаалишан Мыдыгма Радна... Найданова, Хяагтын совхо... ...ншон, Ленинэй орденой ка... Сурун Жамсуевич Даши... Ранжуровай нэрмжэтэ кол... ...түрүүлэгшэ Александр Ни... ...ич Соковиков болон бусад ...тоодо оролсоно.

...үдэрнүүд хадаа аймагай ..., соёл культурын хүгжэл... ...харуулһан, ниислэл хото ...-Үдын, республикын ажал... ...урда хэһэн тоосоонинь бо... ...а юм.

...уулха, хөөрэхэ юумэн хяаг... ...та яһалашье бии. «Тек... ...ник» гэһэн соёлой ордон ...бигдаһан выставкэ энээ... ...вошэлнэ.

...тавкэдэ табигдаһан диа... ..., тоо, баримтанууд, фото... ...уд хадаа наймадахи табан ...туршада Хяагтын аймагай ...нко, соёл культурын ехэ ...удые эли тодоор харуулна. ...э хяагтынхид юһэдэхи та... ...лэй түрүүшынгшье жэлые ...татайгаар дүүргээ. Айлша... ...й зүгһөө үгэ хэлэһэн хү... Ранжуровай нэрэмжэтэ кол... ...түрүүлэгшэ А. Н. Сокови... КПСС-эй райкомой секре... ...р Н. Ф. Елизов, П. Е. Бе... ...в, аймагай ажалшадай де-путадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Б. Б. Базаров гэгшэд энээн тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

Соёл культурын эдэ гурбан үдэр хадаа дүй дүршэлөө андалдалгын, һуралсалай мартагдашагүй уулзалгануудай һайндэр болоо гэхэдэ алдуу болохогүй. Манай районой промышленна предприятинууд — сэмбын фабрикын, мяханай, мебельнэ комбинадуудай хүдэлмэришэдтэй, СССР-эй Наукануудай Академиин Зүүн Сибиирин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэдтэй, Зүүн Сибиирин соёлой институдай, техникумүүдэй студентнэр болон багшанартай манай айлшад уулзаа. Тиигээдшье районоймнай дээдэ һургуули, техникумүүдтэ Хяагтын аймагай нилээд олон залуушуул һурана. Жэшээлхэдэ, М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумдэ аяар 80 гаран хүбүүд, басагад һурана.

Хяагтын аймагай түлөөлэгшэд Улаан-Үдэ хотын дурасхаалта газарнуудаар ябаһан, «Дружба» кинотеатрта орожо, «Сүлөөлэлгэ» гэһэн кинофильмын 4-дэхи, 5-дахи серинүүдые хараһан байна бшуу.

Уран һайханай бүлгэм Хяагтын аймагта һайнаар эмхидхэгдэнхэй, хүгжэлтээ абанхай юм байна. Уран һайханай бүлгэмэй артистнууд эдэ гурбан хоногой туршада нилээд олон концерт табижа үрдеэ.

Концертнүүдэйнь программа айхабтар баян, номернуудаар олон удхынгаашье талаар түгэлдэр. Эдэ концертнүүдтэ манай районой 3 мянгаад хүн зон орожо гараа.

Шара голой арадай (хасагуудай) хоорой сцено дээрэ гарахада, харагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа. Үнэхөөрөөшье, энэ хоорой гүйсэдхэһэн «Бодыш даа, манай багша Ленин», «Мазурочка» гэһэн дуунуудынь ирагуу, хүнэй зүрхэ сэдьхэл доһолгоно.

Мүн Хяагтын ээрэлгын-трикотажна фабрикын басагад, хүбүүд һонин номернуудые харуулаа. Хяагта хотын соёлой байшангай хатаршад эндэ шалгарба. «Ненец хатар», «Буряад ёохор» гэһэн хатарнуудынь уран гоёор, мэдэрэл охитойгоор гүйсэдхэгдөө.

Богонёор хэлэхэдэ, хүдөө нютагуудаймнай соёл культура, уран һайханай бүлгэм һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд хүгжөө юм байна. Хяагтын артистнуудай репертуарта дэлхэйн арадуудай дуунууд, хатарнууд ороно. Жэшээлхэдэ, Алтайн найман жэлэй һургуулиин багшанар Д. Батуева, Б. Цыбикова гэгшэд монгол арадай дуунуудые уран гоёор гүйсэдхэбэ.

Хяагтынхидай репертуар жанрайнгаа талаар яһала баян. Тиигээд номернуудаа гүйсэдхэхэдэнь хото городой уран һайханай ямаршье бүлгэмэй артистнуудһаа дутуугүй байна.

Улаан-Үдын телевиденидэ манай айлшад ерожэ, ехэ һонин концерт харуулаа. Ниислэл хотымнай харагшадай һанамжануудаар боложо, Хяагтын соёлшод өөһэдынгөө уран шадабари дээшэлүүлхын, репертуар, программаяа баян болгохын тула ехэхэн оролдолго гаргадаг байна бшуу.

Түрүүшын угтамжаһаа эхилээд, һүүлшын, түгэсхэлэй үдэшэ болотор Хяагтын аймагай соёл культурын үдэрнүүд хадаа балта, хадуурай бата нэгэдэлэй, хото хүдөө хоёрой холбоонoй, хүдэлмэришэд, таряашадай хани барисаанай ёһотойл һайндэр боложо шадаба. Үйлэдбэри, ажал, соёл культура, экономикын талаар түйлагдаһан үрэ дүнгүүдые бэе бэедээ харуулхые оролдообди. Манай Октябрьска район Хяагтын аймаг хоёрой хоорондохи харилсаа холбоое саашадань улам бэхижүүлхэ гэжэ шиндээбди.

Дүй дүршэлөө андалдаан... Энэмнай ехэл удха шанартай хэрэг ха юм. Эдэ үдэрнүүдэй үедэ манай айлшад районоймнай түрүү хүнүүдтэй уулзаа. Сэмбын фабрикын түрүү хүдэлмэришэн, Социалис Ажалай Герой Д. К. Тумурова, мяханай комбинадай слесарь, Социалис Ажалай Герой В. И. Немочин, энэл комбинадай мастер, Социалис Ажалай Герой К. И. Филиппова, СМУ-1 эмхиин шулуушадай бригадир, Социалис Ажалай Герой Б. А. Полторацкий, нооһо угаалгын фабрикын хүдэлмэришэн, райсоведэй депутат А. С. Кудинова болон бусад түрүүшүүлнай айлшадтай уулзажа, хөөрэлдэһэн байха юм.

Манай һанахада, соёл культурын эдэ үдэрнүүд ажалай, искусствын, танилсалгын ёһотой һайндэр боложо, шэнэ зориг, эршэ хүсэ ажалшадтамнай нэмээбэ ха юм.

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярые угтуулан, иимэ хани барисаанай, харилсаа холбооной һайндэрые үнгэргэхэ гээшэмнай ехэ үлзытэй, дэмбэрэлтэй байна. Хото хүдөө хоёрой хоорондохи илгаае усадхаха гэжэ түрэл партиимнай табиһан зорилтонуудые бодото дээрэнь дүүргэхэ гэжэ эрмэлзэһэн хэмжээ ябуулгануудай нэгэн энэ болоно.

В. БАШКЕЕВ,
КПСС-эй Улаан-Үдын Октябрьска райкомой секретарь.

ХАДАТА АЛТАЙ. Хадын Катунь мүрэнэй эрьенүүд хабарай дулаан үдэрнүүдэй болоходо, нойрһоо сэрихэн шэнги болобо. Туристнуудай майханууд һаяхан хооһон байһан газарнуудта олоороо бии болонхой.

ТАСС-ай фотохроника.

КПСС-эй XXIV съездын материалнууд тухай хөөрэлдөөн

СОЁЛОЙ ХҮГЖЭЛТЭ

Юһэдэхи табан жэлдэ үйлэдбэри хүгжөөхэтэй, улад зоной байдал һайжаруулхатай хамта арадай гэгээрэл, социалис культура улам саашаа ургаха юм гээд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд соо заагданхай. Энээнэй ашаар СССР-эй аха дүү бүхы арадуудай удхаараа социалис, түхэл шэнжээрээ үндэһэн культура хүгжэхэ юм.

Шэнэ культура байгуулангүй шэнэ хүниие хүмүүжүүлэнгүй коммунизм байгуулхын аргагүй. Обществын гэшүүдэй коммунис мэдэрэлэй ехэ байха тудам тэдэнэрэй зохёон байгуулхы ажал улам үргэнөөр дэлгэрхэ болоно. Арад зоной болбосоролой зэргээр үйлэдбэрилгын хүсэн хүгжөөгдэхэ, техническэ дэбжэлтэ түйлагдаха, үйлэдбэриин эмхидхэл нарижуулагдаха, ажалшадай эдэбхи дээшэлхэ, ударидалгын демократическа үндэһэн улам үргэдэхэ, ажабайдал коммунис болон хубилха юм гээд КПСС-эй Программа дотор заагдаһан байна.

Социалис культурын суртал бодолойнь үндэһэн марксизм-ленинизм болоно. Социалис культура болбол гүн гүнзэгы партийна удхатай. Эхэ орондоо дуратай байха мэдэрэл интернациональна сурталхоёрые нэгэдүүлһэн шэнжэтэй.

Манай обществын гаталһан зам юу харуулнаб гэхэдэ, социальна хоёр байгуулалтын мүрысөөндэ бүхы талаараа манай баргадашагүй ехэ арга боломжонуудые харуулаа бшуу. Арадай гэгээрэлэй, ном хэблэн гаргалгын, эрдэм, техникын, литература, искусствын хүгжэлтэ энээниие гэршэлжэ байна.

Манай орондо һургуулида һургаха хэрэг дүрбэн тэгшээр эрхилэгдэнэ. Ажалай, нравственна, эстетическэ, махабадай хүмүүжүүлгэтэй хамта һуралсал бэелүүлэгдэнэ. Орон дотор ниитэ эрдэмэй 202 мянган һургуули хүдэлнэ. Эдээндэ 45 миллион һурагшад һурана, 2,9 миллион багшанар ажаллана. Хамта дээрээ 80 миллион хүн гэхэ гү, али Совет ороной гурбадахи хүн бүхэн һурана.

Арадай гэгээрэлдэ гайхамшаг амжалта түйлагданхай. Октябриин революциин урда тээ Россин арад зоной 30 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэ байгаа һаа, 1939 оной бүридхэлөөр 87,4 процентнь үзэг бэшэгтэ ороод байба, мүнөө энэ тоо 99,7 процент болоо. Иигэжэ СССР үни хада бүгэдөөрөө үзэг бэшэг мэдэхэ гүрэн болонхой. Совет хүнүүдэй эрдэм жэл бүри дээшэлжэ байна. 1970 оной бүридхэлэй ёһоор һүүлэй 11 жэлэй туршада дээдэ һургуули дүүргэгшэдэй тоо 2,2 дахин олошороо. Хото хүдөө хоёрой дунда, дээдэ эрдэмтэй хүн зоной алгасаан бага болонхой. Юһэдэхи табан жэлэй туршада бүгэдэниитын дунда һуралсал бэелүүлэгдэжэ эхилбэ.

Совет интеллигенциин бүрилдэн бии болоһон ушар хадаа культурна революциин гайхамшаг түйлалта мүн болоно. Социалис байгуулалтын үедэ арад зоной гүн дундаһаа совет интеллигенци бүрилдэжэ гараһан гээшэ. Мэргэжэлтэдэй хүдэлдэггүй нэгэшье һалбари гэжэ байхагүй. Советскэ Союз дотор 30 миллион хүн гэхэ гү, али арад зоной дүрбэнэйнь нэгэ хуби ухаан бодолой ажалда хүдэлжэ байна.

Шэнэ табан жэлэй туршада дээдэ ба дунда эрдэмтэй 9 миллион мэргэжэлтэдые, тэрэ тоодо эрдэм, техникын шэглэлээр олон мэргэжэлтэдые бэлдэхэ гэжэ партиин XXIV съездын Директивэнүүдээр хараалагданхай. Энэ зорилго бэелүүлхын тулада юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 8 дээдэ һургуули, олон тоото тусхай дунда һургуулинууд нээгдэнхэй.

Шэнэ табан жэлэй эсэстэ СССР-эй арбадахи эрхэтэн бүхэн тусхай дунда гү, али дээдэ һургуули дүүргэһэн дипломтой болохо. Гуша-дүшэн жэлэй саада тээ энээн тухайда шэбшэхэ аргагүй байгаа ха юмбибди! — гэжэ Л. И. Брежнев 1971 оной октябриин 19-дэ студентнэрэй Бүхэсоюзна слет дээрэ хэлээ һэн.

Совет залуушуул ямаршье түлбэригүйгөөр дээдэ эрдэмтэй болоно. Теэд хүгжэнгишье капиталис оронуудта һуралсалай түлөөһэтэй байһаниинь бүгэдэндэ мэдээтэй. Жэшээнь, Холбоото Штадуудай дээдэ һургуулинуудта нэгэ жэл һурахын тулада 700 доллар түлэхэ хэрэгтэй, тиихэдэ үмсын дээдэ һургуулинуудта — 1250 — 2000 доллар түлэдэг юм.

Мүнөө үе сагай общество эрдэм ухаагүйгөөр хүгжэхэ аргагүй. Эрдэм ухаан болбол культурын нэгэ таһаршагүй хуби байхаһаа гадна культурна дэбжэлтын шухала нүхэсэлнүүдэй нэгэн мүн.

Коммунис байгуулгын үедэ гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ эрдэм ухаан айхабтар ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тиигэхэ зуураа эрдэм ухаан гурбан янзын: үйлэдбэрилгын хүсэнэй, обществые хүгжөөхэ хэрэг ударидаха теориин үндэһэ һуури, үзэл бодолой үүргэ дүүргэжэ ябана. Эрдэм ухаан болбол үйлэдбэрилгын хүсэн болохо гэжэ К. Маркс тэмдэглээ һэн. Эрдэмтэд, хүдэлмэришэд болон таряашадай хамтын ажалаар түйлаһан совет эрдэм ухаанай гайхамшаг түйлалтанууд хадаа энээнэй бодото гэршэ мүн болоно. Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи бүхы эрдэмтэдэй дүрбэнэйнь нэгэ хубинь совет эрдэмтэд болоно. Арба мянган хүн бүхэндэ инженернүүд, врачнуудай хүртэсын талаар кинотеатрнуудта ябалга болон бусадаар Советскэ Союз дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлнэ.

Иигэжэ СССР-тэ арадай гэгээрэл, һуралсал, эрдэм ухаан, коммунис хүмүүжүүлгэ — эдэ бултадаа хоорондоо холбоотой, коммунизмын үедэ ажаһууха, дүрбэн тэгшэ, сэбэр сэхэ сэдьхэлтэй, һайн һайхан зан абаритай шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ зорюулагданхай гээшэ.

Манай орондо культурна революци үшөө дүүрээдүй. Энээнэй түгэсхэхы шатадань ороообди. Энэ үедэ социалис культурые коммунис болгохо, тиигэхэдээ энэ культура ангигүй обществын, бүгэдэ арадай, бүгэдэ хүн түрэлтэнэй культура болохо юм — гээд КПСС-эй Программа соо хэлэгдэнхэй.

Советскэ Союзай Коммунис парти арадуудай хани барисаанай, харилсаанай ленинскэ национальна политика бэелүүлдэг. Гүрэнэйнгөө, мүн республика бүхэнэй экономическа болон культурна хүгжэлтын эрхэ байдалһаа уламжалһан тон тодорхой зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ парти анхаралаа табидаг байна. Энээниие КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд соо эли тодоор харанабди.

Совет республика бүхэндэ үнгэргэгдэһэн культурна революци өөрын онсо шэнжэнүүдтэй байһан ааб даа. Совет зүүн зүгэй нютагуудта эдэ илгаануудынь ямар байгааб гэхэдэ, эртэ урда сагай — феодальна сүртал номнолтой тэмсэхэ, эхэнэрнүүдые сүлөөлхэ, медицинэ нэбтэрүүлхэ, үндэһэн кадрнуудые бэлдэхэ ёһотой байһан юм. Эдэ мэтын хэмжээнүүдые абаһанай ашаар совет алишье республикада үндэһэн хубилалтанууд, тэрэ тоодо соёл культурадань болоо. Манай Буряадай автономито республика энээнэй үльгэр жэшээ бодотоороо байна.

Социализм байгуулалтын жэлнүүдтэ Буряадай республикада болоһон бүхы хубилалтануудые тоололтогүй. Эдээн тухайда олон удаа бэшэгдэһэн, хэблэлдэшье гараһан байха. Эндэ тон үсөөн тоо, баримтануудые дурдамаар. Таби гаран жэлэй саада тээ буряад зоной 7,2 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэ байһан. 1915 ондо Буряад орондо «ород-туземнэ» гэжэ нэрэтэй 267 һургуули байһан, 13,4 мянган үхибүүд эдээндэ һурадаг, 423 багшанар хүдэлдэг байһан юм ха. Хаанта засаг нэгэ үхибүүнэй һуралсалда жэл соогоо 70 мүнгэ гаргашалдаг байгаа. Энэ тоодо тайлбарил, сэгнэлтэ хэрэгтэйшье бэшэ бээзэ.

Буряад орон мүнөө бүгэдөөрөө үзэг бэшэг мэдэхэ улад зонтой республика болоһоор үнинэй. Ниитэ эрдэмэй 627 һургуулида 180 мянган һурагшад һурана. Эдээндэ 11 мянган багшанар, гурбанайнь хоёр хуби Буряадай багшанарай институт дүүргэгшэд хүдэлжэ байна. Арадай ажахыда мэргэжэлтэдые бэлдэхэ зорилгоор дээдэ, тусхай дунда һургуулинууд байгуулагданхай. Дүрбэн дээдэ, 23 тусхай дунда һургуулинуудта 41700 хүн һурана. Һуралсалай энэ жэлдэ дээдэ һургуулинуудта, техникумүүдтэ 10700 хүн ороо гэхэдэ, һуралсалай хэмжээн эли болоно бээзэ. Ганса үнгэрэгшэ жэлдэ дээдэ ба дунда эрдэмтэй 6890 хүн, тэдэнэй 2630-ниинь дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэд арадай ажахыда эльгээгдээ.

Промышленна предприятинуудта, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ, соёлой эмхи зургаануудта хүдэлдэг мэргэжэлтэдэй тоо жэл бүри олошорно. Жэшээнь, республикын нэгэ ажахы бүридэ дунда зэргээр дээдэ ба дунда эрдэмтэй 20 мэргэжэлтэд хүртэнэ. Мүнөө бүхы янзын һуралсалда 300 мянган хүн хабаадуулагдана гэхэ гү, али республикын гурбадахи хүн бүхэн һуралсана.

Эрдэм шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд — Буряадай филиал, бэшэшье эмхинүүд соёл культура дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэһэниинь элитэ. Түрэл арадайнгаа болбосорхо, гэгээрхэ хэрэгтэ литература, искусствын ехэ үүргэ дүүргэһэниинь бүгэдэндэ эли. Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын зохёохы ажалтан олон захатые бүтээһэн байна. Роман, туужанууд, кинофильмнүүд, хүгжэмэй зохёолнууд бүтээгдээ.

Зохёохы ажалтан — зохёолшод, поэдүүд, хүгжэмшэд, артистнар, уран зураашад болон бусад хүдөөгэй ажалшадые хангаха талаар һонирхолтой хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэдэг болоо. Аймагуудта литература, искусствын үдэрнүүд үнгэргэгдэдэг боложо, заншажа байна. 150 гаран искусствын хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдтэй. Олон хүн орден, медальнуудаар шагнагданхай.

Социалис культурын бии болон бүрилдэхэ, коммунис обществые байгуулагшад — залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ соёлой эмхи зургаанууд ехэ үүргэтэй гээшэ. Буряад орондо эдэнэр олоор байгуулагданхай, түхеэрэлгэнүүдээршье һайн. Республика дотор 613 соёлой ордон, байшан, клуб бии юм. Аймаг бүхэндэ соёлой байшан бии. 21 мянга гаран хүн уран һайханай самодеятельностьдэ хабаадана. Энэмнай арад зоной соёлой дээшэлжэ байһанай үшөө нэгэ гэршэ мүн болоно. Зоной оюун бэлигэй улам ургажа байһанайнь гэршэ — аймагуудта байгуулагдаһан арадай театрнууд болоно. Буряад ороной ажалшад 546 библиотекэдэ үдэр бүри орожо ном уншана. 960 киноустановко хүдэлнэ, республикын ажалшадай хахадынь телевизор харана.

Буряад арадай соёл культура хадаа агууехэород арадай культурын, тэрэнэй элитэ ажал ябуулагшадай туһаламжатайгаар хүгжэн һалбараа.

СССР-эй, Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, культурын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ ехэ зорилгонууд табигдана. Эдэ ойнуудые шэнэ шэнэ амжалтаар угтаха хүсэлэнтэй бүхы ажалшадтаяа хамта соёлшод хам орон хүдэлжэ байна.

К. ХАЛЗАНОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

Р. ЗИГЛЕРЭЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ВАШИНГТОН. (ТАСС) США-гай правительство «түсэбүүдтээ зохилдуулан, президент Никсонэй Советскэ Союзда ошолгын бэлэдхэл хэжэ байна» гэжэ хэблэлэй асуудалнуудаар Сагаан байшангай секретарь Р. Зиглер пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ.

Президент майн 20-до мордоод, Москва ошохо замдаа Зальцбургда (Австри) зогсолто хэхэ юм гэжэ корреспондентнүүдтэ мэдээсэгдэһэн байна.

Президент Никсон Советскэ Союзай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзалгануудые хэхэ үедөө ямар асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ хаб гэһэн асуудалнуудта харюу үгэхэдөө, 1972 оной февралиин 9-дэ конгресс дээрэ президентын хэһэн «70-аад онуудта Холбоото Штадуудай бэелүүлхэ гадаадын политика» гэһэн элидхэлые Зиглер дурдаба. Хоёр ороной харилсаа холбоонуудта хабаатай асуудалнууд тухай, Холбоото Штадуудай хараа бодол тухай тэрэ элидхэлһээ ойлгожо болоо гээд тэрэ хэлээ.

Зарим асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсолгые түйлаха хэбэр шэнжэ бии боложо байнхай ха гээд Вашингтондо багсаана гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ тэмдэглэнэ. Тодорхойлон хэлэбэл, худалдаа наймаанай хэлсээн тухай хоёр орондо, мүн бүхы дэлхэй дээрэ асархи ехэ удха шанартай стратегическэ зэбсэг бүтээн гаргалгаяа хороохо асуудалаар хэлсээнүүдые баталха тухайда газетэ бэшэнэ. Европын түбтэхи шахардуу байдал һуларуулгада хабаатай асуудалнууд мүн лэ зүбшэлэгдэхэ байха гэжэ «Нью-Йорк таймс» тэмдэглэнэ.

Гүрэнэй департаментда уулзалга болобо

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-да ошоод байһан СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличевтой гүрэнэй секретарь У. Роджерс уулзажа хөөрэлдэһэн байна.

Социалис оронуудаар

ПЛОЦКЫН ЕХЭ ХИМИ

...РШАВА. (АПН-эй корр.). ...к гэжэ Польшын үнинэй го... ехэ химиин түб боложо байн... һаяхан лэ эндэ промышленна ...шье ехэ предприяти үгы бай... 12 жэлэй урда тээ, городһоо ...бэшэхэнэ «Дружба» гэжэ ...е-соргын татагдахада, нефть ...уудаг ба нефтехимическэ ...веецкэ комбинадай һуури ...ндо табигдаһан юм.

...үнөө комбинадта үдэр бүри ...мянган тонно шэхүү нефть ...уулагдана. Польшын арадай ...ыда тон ехэ удха шанартай ...янзын нефтехимическэ про... ...нууд эндэһээ абтана.

...ПИНОС ХАХАД АРАЛ ДЭЭРЭХИ РАДИОМАЧТАНУУД

...ВАНА. (АПН-эй корр). Пи... хахад арал Кубын хүдөө ажа... үйлэдбэриин шухала түбынь ...нхой. Эндэ цитрусэй планта... ...уд, мяха-һүнэй шэглэлтэй ...энүүд эмхидхэгдээ. Парти ...ба правительствын уряагаар ...һайн дуратан олооро ерэн... ...юм. Республикын политиче... соёлой элдэб һониниие залуу... ...ай һайн мэдэдэг байхын ... һаяхан олтирог дээрэ ...уулгын станци баригдаба. ...ь Гаванын станцинуудай гур... шухала программын дам... ...ига абадаг. Ниислэл хотын ...о-дамжуулгануудые абадаг ...ын тула олтирог дээрэ тус... үндэр антеннэ тодхоогдон. Тус станци Чехословакиһаа ...эгдэһэн 30 киловатт хүсэтэй ...передатчигуудтай. Түхеэрэл... хабсаралгада залуушуул ...итэйгээр хабаадалсаа.

...БЭЛШЭЭРИНҮҮДЫЕ УҺАЖУУЛГА

...ЛААН-БААТАР. (АПН-эй ...ый корр.). Монголой тала ...ода хабарай дулаан үдэрнүү... ...эхэтэй адли үрэмдэдэг тү... ...гэнүүдэй хүнхинөөн зэдэл... ...болобо. Иихэдээ ороной Уһанай ажахын министерствын мэргэжэлтэд газар дорохи мүрэн болон нуурнуудые бэдэржэ эхилбэ гээшэ. Энэ жэлдэ 230 нүхэ, мянгаад худаг үрэмдэн малтаха ёһотой юм. Ороной зарим районуудта 425 гектар талмайтай уһалууриин системэнүүд бии болгогдохоор түсэблэгдэнэ. Мүнөө жэл уһалуурида 67 миллион түхэриг гаргашалагдаха. Монгол нүхэдэйнгөө энэ хүдэлмэридэ СССР-эй, Венгриин мэргэжэлтэд ехэ туһа хүргэнэ.

«ДУТРА» ТРАКТОР — АФРИКАДА

БУДАПЕШТ. (АПН—БУДАПРЕСС). Парижда һаяхан боложо үнгэрһэн хүдөө ажахын выставкэдэ 90 гаран орон хүдөө ажахын, мүн ой модоной ажахын оньһон нарин машина, түхеэрэлгэнүүдые харуулаа. Венгриин гадаадын худалдаа наймаанай предприяти «Дутра» гэжэ шэнэ трактор харуулба. Тэрэниинь француз хэблэл ба мэргэжэлтэд үндэрөөр сэгнэбэ. Ой модоной ажахыда хэрэглэгдэхэ шэнэ түхэлэй иимэ тракторые ашаа зөөхэ, тээхэ, буулгаха ажалда хэрэглэжэ болоно. Иимэ машинын мотоор тропигой хүшэр байдалда хүдэлжэ шадаха юм. Венгриин тракторые Африкын оронууд олоор захиба. «Дутра» мүнөө жэлдэ хариин гүрэнүүд худар олоор эльгээгдэхэнь.

ПОРТАТИВНА «МАРИЦА»

СОФИЯ. (АПН—СОФИЯ—ПРЕСС). Болгарида бүтээгдэдэг «Марица» гэжэ барлалгын машинка уласхоорондын дэлгүүр дээрэ үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Социалис хани барисаата, мүн капиталис олон оронууд иимэ машиные дуратайгаар худалдан абана, Болгар мэргэжэлтэд «Марица-141» гэһэн шэнэ түхэлэй машинануудые бэлдэжэ байнхай. «Марица-51» түхэлэй машинань саарһа автомат аргаар үйлэдбэрилхэ, тааруулха клавиатуратай.

МНР. Залуу социалис Дархан городой 10 жэлэй ой энэ жэлдэ гүйсэбэ. Советскэ Союз, Болгари, Венгри, Чехословаки, Польшоһоо ерэһэн хүдэлмэришэд, техник гүүд ба инженернүүд эндэ монгол нүхэдтэйгөө мүр мүрөө түшэглэн, эбтэйгээр ажаллана. Тон богони болзорой туршада Дархан Монголой промышленна томо түб болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: барилгын материалнуудай комбинат барилга дээрэ. Зүүн гарһаа — электрогагнагша Дамба, Ревсомолой ЦК-гай медаляар хоёр дахин шагнагдаһан совет мэргэжэлтэ И. Исаев.

Монцамэ — ТАСС-ай фото.

ЖОЛООШОН-НАЙМААШАН

Зураглал

—▲—

Эртэ үглөөгүүр колхозой правлениин газаа шэнэ автолавка ерэжэ тогтошобо. Машинын кабина сооһоо гушаад наһанай хүн хүнгэхэнөөр һүрэжэ, правлени руу шамдуугаар орошобо. Нэгэ хэдыхэн сагай туршада түрүүлэгшэтэй хөөрэлдэһэнэйнгөө һүүлээр машинадаа һуугаад, Энхэ-Тала тээшэ шэглэн ябашаба.

Энэмнай автолавкын наймаалагша Василий Дмитриевич Ключников гээшэ «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ И. Н. Осеев тэрээн тушаа гансал һайшаалтай үгэнүүдые хэлэжэ байгаа һэн.

• • •

Түрэл ороной нангин хилэ... 1964 оной хабар... Һаяхан уялгата албаяа дүүргэһэн сэрэгшэдые Совет Армиһаа табиха гэһэн Оборонын Министрэй приказ гараад байба. Сэрэгшэ хүбүүд ехэ баяртайшье — уялгата албаяа дүүргэжэ, түрэһэн нютагтаа, түрэлхидтөө бусахань ха юм. Тиигэбэшье хүбүүдэй досоо ямаршьеб даа, нэгэ уйдхарай мэдэрэл түрэжэ байхадал гэбэ. Энээхэн газарта тэдэнэр гурбан жэл үнгэргөө. Түрэл болоһон нютаг, нүхэд, дуратай басаган...

Гурбан солдат һүниин харуулда һүүлшынхеэ гаража ябахадаа ехэ баяртайнууд, хоорондоо шэбэр-һабир хөөрэлдэнэ.

— Хүбүүд, битнай эндээ үлэхэмни, Юрэдөө Эхэ оронойнгоо алишье нютагта ажаллахада яаха юм. Эндэхи хүн зон һайн байна. Нинамнишье хайратай. Албанһаа табигдаад, эндэхи колхоздо хүдэлхэм ха, — гэжэ Василий хэлэбэ.

Тиигэжэ хэдэхэн үдэрэй үнгэрһэн хойно бүлэг хүбүүд албанһаа табигдажа, баяртайшье, нюдэд дээгүүрээ нёлбоһотойшье нүхэдтэеэ хахасаба.

Үглөөдэрынь Васиин колхозой түрүүлэгшэдэ ажал һуража ерэхэдэнь, тэрэнь ехэтэ баярлажа, зүбшөөлөө үгэбэ.

• • •

Тэрэ хүбүүн албанайнгаа үедэ автомашинын жолоошоной мэргэжэлтэй болоһон байгаа. Колхоздоо жэлэй туршада «ГАЗ-52» түхэлэй автомашина залуу хүбүүн жолоодобо. Ажалдаа эрхим һайнаар хүдэлһэндэнь тэрэниие наймаалагшын мэргэжэлдэг һургажа, автолавкын наймаалагша-жолоошоноор табиһан байна.

1965 онһоо хойшо энэ ажалда хүдэлхэ зуураа, хүн зоной дунда хүндэтэй боложо шадаа. Мүнөө нүхэр Ключников тушаа сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнь, малшадай тэрээн тушаа муугаар хэлэхые огто дуулахагүйт!

Василий Дмитриевич нилээд дүршэлтэй болоо. Хүнүүдтэ хандахадаа шадамар бэрхэ гээшэнь! Худалдаа наймаа хэжэ байхытень хараа һаа, ямар шадамараар хүнтэй үгэеэ ойлголсоод орхидогынь һонирхомоор. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлдэ 71200 түхэригэй эд бараа худалдаха социалис уялгатай байбал, тэрэнээ 72537 түхэригтэ хүргэһэн байха юм. Байгша оной түрүүшын квартал соо 1900 түхэригэй бараа, эдеэ хоолой зүйл малшадта худалдаха түсэбтэй һэн. Тэрэнээ баһал үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Жэлэй хоёрдохи кварталда 1800 түхэригэй эд бараа худалдаха социалис уялга абаад, тэрэнээ болзорһоонь урид дүүргэхын тула бүри эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна.

— Автолавкын жолоошон-наймаашан найдамтай һайн хүн. Фермэ, отарануудта, полевой стануудта ходо ошожо байдаг. Малшад, механизаторнуудшье дуратай агша, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ И. Н. Осеев хөөрэнэ.

• • •

Иимэл даа шадамар бэрхэ хүнэй ажалбайдалайнь зам! Наранай гараадүйдэ, үбэлэйшье бордоһотой, зунайшье ааяма халуун үдэр эсэхэ сусахые огто мартажархёод, гансал урдахи ажал тухайгаа бодоод ябаһан хүн хүндэтэйшье байнгүй яахаб?!

Нүхэр Ключниковэй эрхим ажал үндэрөөр сэгнэгдэжэ, тэрэ В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар шагнагдаа. Мүн Буркоопсоюзай, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой зүгһөө Хүндэлэлэй грамота, мүнгэн шан барюулагдаһан байна.

• • •

— Автолавка сооһь сэбэр. Шэрой тооһогүй тагууд дээрэнь янза бүриин бүд, хубсаһа хунарһаа эхилээд, эдеэ хоолой зүйл хүрэтэр булта бии.

— Үглөө, үдэшэ бүхэн автолавкынгаа досоохиие арилгажа, сэбэрлэжэ байдагби. Шорой богто даруулшоод ябаа һааш, эд бараан муудажа, хуушаржа эхилхэ ха юм, — гээд Василий Дмитриевич хэлэнэ.

Хүн зоной һуудал байдал һайжаруулхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн тэмсэжэ ябаһан бүхэриг бэрхэ хүнэй хэжэ байһан ажалынь омогорхонгүй байжа болохо аал?

В. БАИНОВ.

Хяагтын аймаг.

САШАДААШЬЕ ИИМЭЛ ЯБАҺАЙБДИ

Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай 4-дэхи курсын студентнэр буряад хэлэ, литератураар һургуулинда педпрактика гараһан байна.

Нэгэ бүлэг студентнэр буряад хэлэ бэшэгэй кафедрые даагша У-Ж. Ш. Дондуковой хүтэлбэри доро Түнхэнэй аймагай Толтойн дунда һургуулида практика гараба. Доцент Ц- Ж. Ц. Цыдыпов Улаан-Үдын нэгэдэхи интернат һургуулида нүгөө бүлэг студентнэрэй практикые ударидаба.

Һаяхан практикантнуудай тоосоото конференци боложо, студентнэрэй үхибүүдтэй хүдэлжэ шадаха байһые методистнар тэмдэглээд, саашадаа бүри оролдосотойгоор багшын мэргэжэлэй нюусые шудалхыень заха. Студентнэр буряад хэлэ, литератураяа һайн мэдэхэ байһанаа харуулхаһаа гадна, тэрэнээ үхибүүдэй ухаан бодолдо хүргэн үгэжэ шадахабди гэжэ гэршэлбэ. Имагтал хэшээлнүүдынь үндэр хэмжэндэ үнгэрдэг байгаа бэшэ, мүн классһаа гадуур хүдэлмэри тон һайнаар ябуулагдадаг байба. Ерээдүйн багшанар үхибүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ тааралжатай «түлхюур» оложо шадаха зон гэжэ һургуулиин багшанар һайн үгөөр дурдаа.

Дүй дүршэл ехэтэй багшанарай хүтэлбэри доро студентнэр практикаяа гараһан байна. Нэгэдэхи интернат һургуулиин багша Х. Д. Дамдинова, Толтойн дунда һургуулиин багшанар С. Д. Сотникова, Д. Ж. Дылыков, Д. Г. Замбалов гэгшэд студентнэртэй баян дүй дүршэлөө хубаалдажа туһалдаг һэн. Энээндэнь студентнэр сэдьхэлэй гүн баяр хүргөөд, ажал хэрэгтэнь амжалта хүсэнэ.

Мүн баһа студентнэр наада харуулаа, олон тоото хөөрэлдөө болон үдэшэнүүдые үнгэргөө. Һургуулиин дирекцинүүдэй һүгһөө һайшаалда хүртэжэ, грамотаар шагнагдаа.

Студентнэр өөһэдынгөө һанамжануудые хэлэхэдээ, ингэжэ тэмдэглэбэ: «Буряад хэлээр диктант бэшүүлхэ дүршэл гээшые институдтаа практическа талаһаань гараха (диктантын текст уншажа һураха), мүн синтаксисээр туһаламжын номууд хэрэгтэй байна. Буряад литература зааха методикын ном гаргаха (бэшэгдээгүй һаань бэшэхэ), юундэб гэхэдэ, студентнэр ганса энэ жэлдэ практика гараад дүүрэхэ бэшэ бшуу. Тиимэ методико багшанарташье туһатай». Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тухай Б. Б. Батоев, Л. Н. Раднаева гэгшэд дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэһэн байна.

Практика гараһан 19 студентнэрэй арбан дүрбэниинь «эрхим», табаниинь «һайн» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр практикаяа үнгэргэбэ. Саашадаа булта иимэл ябаһайбди!..

Б-С. ЦЫДЕНОВ,
студент.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ХОРИН КИЛОМЕТРЭЙ УРИЛДААН

Советскэ Союзай Герой В. Борсоевой дурасхаалда зорюулагдаһан заншалта 20 километрэй зайда урилдаан һаяхан үнгэргэгдэбэ.

Баргажан тээшэ зүрыһан дардам харгыгаар 40 урилдагшад мүрысэхэеэ гараа һэн. Тэдэнэрэй дунда манай мэдээжэ урилдаашан, спортын мастер В. Цыренов. мастерта кандидат Р. Якупов, Ю. Климов болон бусад хабаадалсаа.

Тэрэ үдэр тушаан боложо, ехэ хүйтэн, һалхитай байһан дээрэһээ, спортсменүүдэй урилдахадань хүндэшэг байгаа. СССР-эй спортын мастер, болохоёо байһан олимпиин зунай наадануудта хабаадалсаха кандидадуудай нэгэн Владимир Цыренов 20 километрэй зайе хэнһээшье урид дүүргээ. Харин Р. Якупов Ю. Климов хоёрой хоорондо 2-дохи һууриин түлөө шанга тэмсэл болоо. Финиш хүрэтэр зуугаад метр зайн үлөөд байхада, мастерта кандидат Р. Якупов һүүлшынгээ шадал зангидажа, урагшаа һуга һүрэн 2-дохи һуури эзэлжэ шадаа.

Заншалта тус мүрысөөндэ хабаадаһан 40 спортсменүүдэй дунда Буряадай спортын ветеран, 42 наһатай хүндэтэ мастер И. Анненковой 17-дохи һуури эзэлһэниинь һайшаалтай.

Команда командаарнь хараха болоо һаа, «Урожай» болон ЛВРЗ-гэй спортклубай хурдан солбон спортсменүүд түрүү һуури эзэлөө.

М. БОРИСОВ.

АМЖАЛТАЯА ДАБТАБА

«Шэнэ Үдэ» газетын заншалта эстафетын шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн Хори тосхондо үнгэргэгдэбэ. Табан дунда һургуулиин, үйлэдбэриин коллективүүдэй гурбан команда энэ мүрысөөндэ хабаадалсаа.

Һургуулинуудай дундаһаа Удинскын дунда һургуулиин һурагшад, үйлэдбэриин ажахынуудһаа 335-дахи ПМК-гай спортсменүүд «Шэнэ Үдэ» газетын дамжуулгын кубок болон грамотануудта хүртэбэ.

Аймагай һургуулинуудай дундаһаа Удинскын дунда һургуулиин спортсменүүд дахинаа шалгаржа, газетын кубогые 2-дохи жэлээ абаба.

П. ЦЫДЫПОВА.

МҮРЫСӨӨНДЭ МОРДОХОНЬ

Велосипедээр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн гурбан үдэрэй туршада үргэлжэлбэ. Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр 120 километрэй зайда спортсменүүд урилдаа. Түрүүшээр булта жэгдэ урилдажа ябатараа, 12 километрһээ һубарилган эхилээ һэн. Спортын мастернууд Ельцов, Петровский гэгшэд түрүү зэргэдэ гараба. Ельцовой велосипедэй камера гэнтэ хиигээ табижа, Петровский гансааран түрүүлбэ. 80-дахи километртэ тэрэниие мастернууд Бруднев, Арефьев, Бурлаков гурбан хүсөөд, тэрэл шэгээрээ 120 километрэй зайе түгэсхөө.

Мүрысөөнэй 2-дохи үдэр болоһон 10 километрэй зайда Кокорин, Пермяков, Воробьев түрүүлжэ ябаба. Спортын мастер Арефьев тэдэнһээ гээгдэһэн зайгаа хүсэлдүүлхые оролдожо, һүүлэй һүүлдэ 3-дахи һуури эзэлээ. Түрүүшын хоёр һууриие Кокорин, Воробьев гэгшэд хубаалдаа.

Хоёр үдэрэй мүрысөөнэй дүнгөөр нүхэр Арефьев онсо шалгараһан байна.

Мүрысөөнэй түгэсхэлэй үдэр 30 километрэй зайда хабаяа туршалганай болоходо, велосипедист Минаев бусадһаа һайнаар гүйлгэжэ, Кокорин Ельцов хоёрые холо гээһэн байна.

Гурбан үдэр үргэлжэлһэн мүрысөөнэй дүн гаргахада, спортын мастер Арефьев түрүүлһэн лэ зандаа үлөө. Мастернууд Минаев 2-дохи, Бурлаков — 3-дохи һууринуудта хүртөө.

Велосипедистнүүдэй дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөнэй дүнгөөр Буряадай АССР-эй суглуулагдамал команда бүридхэгдэбэ. Июниин 2-һоо 5 болотор үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадахаяа тэдэнэр Минусинск город ошохо болонхой.

Б. МИРОМАНОВ.

ҺУРАГШАДАЙ БАЯР

Түнхэнэй аймагай колхоз, совхозуудай, һургуулинуудай спортсменүүд түбэй стадион дээрэ олоороо сугларжа, спортын зунай сезон нээбэ.

Хурдан шамбай, хүнгэн солбоноороо Толтойн дунда һургуулиин һурагшад бусадһаа шалгаржа, мүрысөөнэй түрүү һуури эзэлээ. Удаадахи һууринуудта мүн лэ һурагшад хүртэһэн байна.

Толтойн дунда һургуулиин, «Восточные Саяны» колхозой спортсменүүдэй нүхэр ёһоной уулзалга мүн лэ һурагшадай илалтаар дүүрэ.

Тиин байгша оной спортын зунай сезон Түнхэнэй аймагай һурагшадта түрүүшын баяр асарба.

И. ЮРЬЕВ.

РАДИСТНУУДАЙ МҮРЫСӨӨН

Эрхүү, Шэтэ, Улаан-Үдэ хотонуудай радистнууд хирэ-хирэ болоод лэ хоорондоо мүрысөө үнгэргэжэ, мэргэжэл шадабарияа дээшэлүүлжэ байдаг. ДОСААФ-ай республикын радиоклубай гэшүүд хоёр бүлэг боложо, хүршэ хотонуудайнгаа радистнуудтай хэдэн үдэрэй туршада мүрысөө үнгэргэбэ.

Түрүүшын үдэр эдэнэр тоо болон үгэнүүдые абалгаар хоорондоо мүрысэбэ. Эндэ Шэтэһээ ерэһэн мастерта кандидат И. А. Якунин, эхэнэрнүүдэй дундаһаа Улаан-Үдын радистка Г. Зорина гэгшэд эрхимлээ.

Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр спортсмен-радистнуудай олон үзэгүүдые абаһаарнь али командын эрхимлэһэниинь тодоруулагдаха байгаа. Улаан-Үдэ хотын түлөөлэгшэ, мастерта кандидат Владимир Веселов энэ үдэр минутын туршада 174 үзэг, 145 тоо радио-дамжуулгаар абажа, түрүү һуури эзэлбэ. Командын нүгөөдэ түлөөлэгшэ Галина Зорина эхэнэрнүүдэй дундаһаа эрхим байба. Эдиршүүл сооһоо Улаан-Үдын радист Николай Заренюк, басагадай дундаһаа Шэтын Нина Куклина гэгшэд түрүү һуури эзэлээ.

Хоёр үдэрэй туршада үнгэргэгдэһэн мүрысөөнэй дүн гаргахада Улаан-Үдын спортсмен-радистнуудай команда нэгэдэхи һуури эзэлжэ, кубок болон грамотануудаар шагнагдаа. Удаадахи һууринуудые Шэтын, Улаан-Үдын хоёрдохи, Эрхүүгэй командануд эзэлээ.

Байгша оной июнь һарада Шэтэ хотодо зоны түрүү һууриин түлөө мүрысөөн эхилхэ юм. Энэ мүрысөөндэ хабаадаха манай республикын суглуулагдамал команда бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ эхилэнхэй.

В. ШИТИКОВ.

ШАМБАЙ БҮХЭШҮҮЛ ТОДОРОО

ГИМНАСТИКА. Лейпциг хотодо гурбан үдэрэй туршада үргэлжэлһэн мүрысөөн дүүрэбэ. Эндэ СССР-эй спортсменүүд ГДР-эй командые илажа, түрүү һуури эзэлбэ. Мүн эхэнэр спортсменүүдай дунда Прагада эхилһэн мүрысөөн дүүрэ. Совет оронойтүлөөлэгшэд Чехословакиин спортсменүүдые шүүжэ гараа.

ГАНДБОЛ. Каунас хотодо гандболоор эхэнэрнүүдэй дунда оронойтүрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөнэй түгэсхэлэй наадан үнгэргэгдэбэ. Москвагай «Луч» команда Минскын «Технолог» командые 20:11 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараба.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ түбэй стадион дээрэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ 18-тай Алексадр Беклемешев бэрхэшээлнүүдые дабалгатайгаар үнгэргэгдэһэн 3000 метрэй зайда урилдахадаа бултаниие ахижа гараа. Тингэжэ тэрэ эдиршүүлэй дунда бүхэсоюзна амжалта туйлаба.

СТОЛОН ТЕННИС. СССР-эй кубок жэл шахуу саг соо Ереван, Ригэдэ байһанаа Москва бусажа ерэбэ. Түгэсхэлэй уулзалгада эхэнэрнүүд мүрысэһэн байна. Эндэ Москвагай «Буревестник» командын спортсменкэнүүд Одессын «Авангард» командые 5:3, эрэшүүл сооһоо Москвагай «Динамо», «Буревестник» командые 5:0 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна.

ДЗЮ-ДО. Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөнэй түрүүшын үдэр Совет оронойбүхэшүүл хоёр мүнгэн, гурбан бронзо медальда хүртэбэ. Хоёрдохи һуури Тбилисиин бүхэнүүд Гурам Гоголаури (дунда зэргын шэгнүүртэй), Гиви Онашвили (хүндэ), гурбадахи һуури Москвагай барилдаашад Андрей Цюпаченко (дунда), Евгений Солодухин (хүндэшэг), Виталий Кузнецов (хүндэ) гэгшэд эзэлжэ, түрүүшын медальнуудта хүртэбэ.

(ТАСС).

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ШЭНЭ ФИЛЬМ БУУЛГАГДАНА

МОСКВА. М. Горькиин нэрэмжэтэ киностудида режиссер Вениамин Дорман Евгений Воробьевой «Земля, до востребования» гэһэн романаар нэрэтэй фильм буулгажа байна. Мэдээжэ совет тагнуулшан Маневич тухай энэ фильм харуулагдана. Оператор М. Гойхберг фильм буулгана. МХАТ-ай актер Олег Стриженов гол ролиинь гүйсэдхэнэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Москва» фотоателье» гэһэн хэһэг буулгагдана. Ереванай актер А. Топчан (дундань). Тэрэ Стрииин связистктын роль сэдхэнэ.

ТАСС-ай фотохроника.

ПАРИЖ

ИНДОХИТАДАЙ ПАТРИОДУУДАЙ ДАЙШАЛХЫ АМЖАЛТАНУУД

ТАСС

Урда Вьетнамай Арадай-сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд Түбэй хада гүбээлиг газарта болоһон байлдаануудта илалтануудые туйлана. Патриодуудай танкова подразделенинүүд Контум хото шадар эшээлһэн дайсанай сэрэгүүдые һамна бута сохёо. Сүлөөлэлгын хүсэнүүд Плейка хотоһоо хойшоо 10 километртэ шэбээлһэн дайсанай сэрэгэй баазые, Плейка хотодохи дахуул армиин гарнизониие артиллереэр буудаһан байна.

Камбоджын сүлөөлэлгын хүсэнүүд Такео провинцидахи Кировонг гэжэ сэрэгэй баазые эзэлэн абаа. Пномпеньһээ Сайгон ородог харгые эзэлжэ байхые оролдон, оронойзүүн-урда хубида дайсан эрид шангаар тэмсэнэ.

ХАНОЙ. (ТАСС). Лаосой Арадай-сүлөөлэлтын арми горитой амжалтануудые туйлаба. Каосан Патет Лао агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, январьһаа апрель болотор патриотическа хүсэнүүд дайсанай 13800 гаран солдадые, тэрэ тоодо Таиландын хүлһэнэй 4265 сэрэгшэдые хүлһөөнь буулгаһан, 109 самолет буудажа унагааһан, гэмтээһэн, элдэб түхэлэй 3800 зэбсэг хэрэгсэл буляан абаа.

ВАШИНГТОН

Американ сенаторнуудай мэдүүлгэ

ТАСС

Газар доро ядерна туршалга хэхые хорихо тухай Советскэ Союзтай хэлсээ баталха үүсхэл гаргахыень сенатор Э. Кеннеди США-гай правительствые уряалба. «Байра дээрэнь хиналта шалгалта хэнгүй», мүнөө үедэ шимэ арга боломжо бии гэжэ Э. Кеннеди, гадаадын хэрэгүүдээр сенадай комиссиин буу зэбсэг хуряаха комиссида үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Газар доро ядерна туршалга хэлгые элирүүлхэ мүнөөнэй арга боломжо шэнэ хараа бодомжотойгоор хэлсээ хэхые баадхана гэжэ сенаторнууд Ф. Харт, Ч. Метайес тэмдэглэһэн байна.

Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалга хэхые хориһон тухай договорой 1963 ондо баталагдаһанһаа хойшо Холбоото Штадууд газар доро 240 тэһэлэлгэ хэһэн тухайдаа соносхоо гэжэ сенаторнууд мэдээсээ.

ХИЛЫН СААҺАА

НЬЮ-ЙОРК

МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ УУЛЗАЛГА

ТАСС

Замбуулинай медицинын талаар совет, американ мэргэжэлтэдэй ээлжээтэ уулзалга Хьюстондэ (Техас штат) болобо. «Союз-11», «Аполлон-16» гэжэ замбуулинай онгосонуудай, Газарые тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ совет научна станциин ниидэлгэнүүдэй ашаар абтаһан баримтанууд тухай уулзалгын үедэ тэдэ һанал бодолоо хубаалдаһан байгаа.

США-гай аэро-замбуулинай медицинскэ ассоциациин зарлаһан жэлдээ нэгэ дахин үнгэргэгдэдэг конференциин хүдэлмэридэ совет бүлэг мэргэжэлтэд хабаадалсаа.

НЬЮ-ЙОРК

ИНДОХИТАДАЙ ФРОНТНУУДТА

ТАСС

Урда Вьетнамай Арадай-сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд Куангнам провинциин түбтэ — Хойан хотодо, мүн энэ хотоһоо баруулжаа 25 километрэй газарта шэбээлһэн сайгон сэрэгүүдые ракетээр, артиллереэр буудаба. Данангһаа баруулжаа 30 километртэ эшээлһэн дайсанай бэхилэлтэнүүдтэ патриодууд добтолһон байна. Сайгон сэрэгүүд ехэ гээлтэ хоролтодо ороо гээд мэдээсэгдэнэ.

Патриодуудай сүлөөлһэн Куангчи провинцида американ-сайгон командовани десант хаябашье, урагшагүйдэһэн байха юм. Сүлөөлэлгын хүсэнүүдэй шанга сохилто хэхэдэнь, дайсан зугадаха баатай болоо. Тхыатхиен провинциин сүлөөлэгдэһэн газар уруу дахуул сэрэгүүд нэбтэрэн орохые хүсэбэшье, амжалта туйлажа шадаагүй. 100 гаран хүнөө алдахадаа, һүүл гэрээшээ талииһан байха юм. Арадай-сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд сайгон сэрэгүүдые дэмжэһэн американ 6 самолёт, вертолет буудажа унагаагаа.

Майн 15-найһүни «В-52» түхэлэй хүндэ бомбардировщигууд Урда Вьетнамай Контум, Хюэ, Анлок хотонуудта 16 добтолго хэһэн байна.

ДРВ-гэй портнуудта минэ табилгада хабаадалсаһан американ 3 крейсер Тонкинска тохойһоо гаража, урагшаа шэглэн ошобо гэжэ США-гай сэрэгэй захиргаан мэдүүлбэ. 3 крейсерһээ гадна, 9 эсминец Тонкинска тохойһоо урагшаа гаража ошоо гэжэ Сайгонһоо мэдээсэгдэнэ.

Даб дээрэ Тонкинска тохойдо «аалин намдуушаг» болоод байна гэжэ американ хэблэл тэмдэглэнэ. Хайфон портдо ерээд байһан хариин судтануд ашаагаа буулгажа байна гээд «Нью-Йорк таймс» заана.

ХАНОЙ. (ТАСС). Кунангнам провинцида сүлөөлэлгын хүсэнүүд дайсанай Дайчи, Годок гэжэ бэхилэлтэнүүдые, 16-дахи харын бэлшэр дээрэ оршодог уездын Зянам хотые эзэлэн абаа. Логнан провинцида Арадай-сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй шанга сохилто хэхэдэнь, дахуул сэрэгүүд Дыкхоа уездэ хэдэн бэхилэлтэнүүдээ орхижо зугадаа.

ТОКИО

Япон-Американ харилсаа холбоонууд

ТАСС

США-гай вице-президент Спиро Агню Японд айлшалаад, майн 16-да Бангкок орохоёо мордобо. Премьер-министр Э. Сато, гадаадын хэрэгүүдэй министр Т. Фукуда болон Японой правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй С. Агню уулзажа, хөөрэлдэһэн байна. Азидахи байдалай, хоёр талын харилсаа холбоонуудай асуудалнуудые хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэбэ. Япон-американ харилсаа холбоонуудта шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон. Хоёр оронойхоорондын экономическа зүришэлдөөн тэрэ тоодо ороно.

ВАШИНГТОН

Американ сенаторнууд КНР ошоһон тухайгаа

ТАСС

Демократическа олонхиие ударидагша М. Мэнсфилд, республиканецуудые ударидагша Х. Скотт һаяхан КНР ошожо ерэлгынгээ үрэ дүнгүүд тухай элидхэлнүүдые сенадта хэбэ.

Сенаторнууд Хитадта ошоод байхадаа, хүтэлбэрилэгшэдтэйнь, тэрэ тоодо Чжоу Эньлайтай хэдэ дахин уулзажа, хөөрэлдэһэн байгаа гэжэ Мэнсфилд мэдүүлээ.

«Харилсаа холбоогоо заһаруулхын тула Холбоото Штадууд ба Хитад түрүүшын алхам хээ» гэжэ тэрэ тэмдэглэһэн байна. Мэнсфилдын хэлэһэнэй ёһоор, Холбоото Штадууд ба Хитадай хоорондо үгэез ойлголсолго «бодото дээрээ 3 жэлэй урда тээ Никсонэй доктринын соносхогдоһонһоо хойшо эхилһэн байха юм».

Мэнсфилдын хэлэһэнэй ёһоор, Никсон Чжоу Энь-лай хоёрой коммюникегэй бодото дээрээ бэелэлгэдэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд «һаналаа ехээр табина». Американ сэрэгүүдэй Вьетнамда добтолгонууд, ДРВ-гэй портнуудта минэ табилга «Вашингтон ба Пекинэй хоорондохи харилсаа холбоое заһаруулха арга боломжо саг зуура һулаpуулаа» гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

Хөөрэлдөөнэй үедэ «олон асуудалнууд зүбшэлэгдэһэн байгаа» гэжэ Скотт элидхэл соогоо зааба.

Кениин ниислэл Найробидо совет номой выставкэ нээгдэбэ. Зүүн Африкада эгээл дэлгэрэнги суахили хэлэн дээрэ Советскэ Союзда хэблэгдэһэн политическэ, уран һайханай ба хүүгэдэй литература эгээ олоор эндэ харуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: выставкын залнуудай нэгэндэ.

ТАСС-ай фотохронико.

НЬЮ-ЙОРК

ДЖ. УОЛЛЕСТО ХОРЛОЛГО ХЭБЭ

ТАСС

Демократическа парти США-гай президентын туш... да кандидатураяа дэбжүү... ажал үргэнөөр ябуулжа бай... Алабама штадай губер... Джордж Уоллесой ами һа... хорлолто хэхэ һэдэлгэ Л... хотодо (Мэриленд штат) ... бэ. Хотын худалдаа найма... түбтэ болоһон һунгуулиин ... тээхи митинг дээрэ үгэ ... жэ дүүргэһэнэйнь һүүлээр ... лесые хэдэ дахин буу... байгаа. Уоллес таба дахин ... хатажа, вертолетоор нюта... больницада дары абааша... Һүүлэй мэдээсэлнүүдэй ёһ... тэрэнэй бэень муу.

Хорлолто хэхэ үедэ ФР... агентнүүдэй нэгэн — губер... рай ами сахигша, үшөө ... хүн шархатаһан байгаа.

А. Бремер гэгшэ бари... тушаагдаа гээд информаци... агентствэнүүд мэдээсэнэ. ... гагдадаг тушаалда дэбжүү... дэһэн кандидадай, ф... ральна алба хаагшын ами ... һанда хорлолто хэхые һэд... гаргаа гэжэ тэрэниие гэм...

Һунгалтын урда тээхи ... эдэбхитэйгээр ябуулжа ба... консерватор Дж. Уоллесой... наһанда хорлолто хэлгые США-... гай политическэ тушаалтад... раа гутан угтаһан байна. ... ушар тухай дэлгэрэнгы ... дары үгэхые прези... Р. Никсон захирба.

Энэ гутамшаг ябуулгаар ... наагаа зобожо, тэрээндэ д... гутажа байһанаа мэдүүл... демократическа парти... США-гай президентын ... шаалда дэбжүүлэгдэһэн ка... дадууд, санаторнууд Дж. М... говерн, Г. Хэмфри һунгал... урда тээхи ажалаа таһалду... ба.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «... лой талаар хангалга» — ... бэшэг. «Летопись сорев... ния» — суглуулбари. «Пр... Бурятии» газетын рейд ... материал. «Улаан галст... тухай үгэ» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. Ул... Үдын барилгын организаци... дай партгруппоргнуудтай ... һон уулзалгаһаа тоо... В. Сергеевэй «Һуралсалай ... хыда туһалха хэрэгтэй» ... материал.

Гурбадахи хуудаһанда. «... гүүдээ согсолходоо, ерэ... гөө бодомжолнобди» ... А. Субботиной статья. АП... материалнууд. Хилын саа... һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «... вет флодой юрын үдэр... гэһэн Л. Черноуськын ... тья. Нютаг нютагай һонин.

ЭНХИР ЭКРАН

ХОЕРДОХИ ПРОГРАМ...
«ОРБИТЫН» ПРОГРАМ...
14.00 — Дамжуулгын ... грамма. 14.05 — Һүүлэй ... 14.10 — «Хододоо бэлэн!» ... Бүхэсоюзна пионернүүдэй ... саал. 14.55 — Ю. Наги... «Үхнбүүн сагайм замууд... һэн уншалга. 15.25 — «Б... раш» гэһэн уран һайханай ... левизионно фильм (2-дох... ри). 16.30 — Олон миллион... дуудай ленинскэ универси...
УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛ...
19.35 — «Знамя Кривого ... га» гэһэн уран һайханай ф... 21.05 — Концерт.
НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММ...
18.00 — «Хонхо» гэһэн ... рагшадай тележурнал. 18... Телепанорама. 18.50 — Х... ажахын хүдэлмэрилэгшэд... рюулагдаһан дамжуулга.
«ОРБИТЫН» ПРОГРАМ...
19.30 — «Семь невест е... тора Збруева» гэһэн уран ... ханай фильм. 21.05 — Ли... турно-хүгжэмтэ дамжуулга.
УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛ...
21.35 — 21.45 — хүгжэм.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

АНДА НҮХЭД

Эндэ, Дунай мүрэнэй үндэр эрье дээрэ, хэзээ нэгэтэ Киевэй Святослав князиин сэрэгшэд байрлаһан юм. Эндэхи зон энэ нютагые «ородой» гэжэ, харин хожомынь бии болоһон хотые — Русе гэжэ нэрлэһэн байгаа. 1871 оной февралиин 19-дэ Турциин дарлалтаһаа сүлөөлһэн ород сэрэгшэдые русенцүүд хилээмэ-дабһаар угтаа һэн гэдэг. 1944 оной сентябриин 8-да совет гвардейцүүд Русе хотын эрхэтэдые фашис эзэмдэлгэһээ сүлөөлөө бэлэй.

Округой газар дээрэхи 37 хүшөө Русе хотын зоной, совет хүнүүдэй аха дүү ёһоной хани нүхэсэлые гэршэлнэ, Болгар нүхэдэй мнай мүнөөнэй ажал хэрэгүүд, зорилго болон хүсэлнүүд дээрэ хэлэгдэһые эли тодоор гэршэлэн харуулна.

Округ дотор промышленна 90 шахуу предприяти бии. Советскэ Союзай туһаламжаар эндэ машина ба судна бүтээлгын заводууд, кондитерска фабрика, Болгаридахи түрүүшын лимонно кислотагай фабрика баригдаа, бүд нэхэлгын комбинадай шэнэ цехүүд бүтээсэ ехэтэй техникээр зэбсэглэгдэнэ.

Машина бүтээдэг Г. Димитровой нэрэмжэтэ заводой продукциин 90 процентнь СССР-тэ эльгээгдэдэг. 1975 он хүрэтэр тус завод бүтээн гаргадаг продукциингаа хэмжээе 50 тухай процентээр нэмээхэ байха. Заводой коллектив «Россельмаш», Таганрогтохи хүдөө ажахын машинануудай заводтой нягта холбоо тогтоонхой.

Русенскэ предприятинууд Ригын бүд нэхэгшэдтэй оёдолшодтой митищинскэ химигүүдтэй үйлэдбэриин, технологическа дүй дүршэлөө хани ёһоор хубаалдана. Кооперативуудай полинууд дээрэ совет хүдөө ажахын машинанууд хүдэлнэ. Шэниисэ тарихаар түсэблэгдэһэн талмайн 95 процентдэнь «безостая-1», «безостая-4» сортын үрэжэл һайнтай шэниисэ, харин наран сэсэгэй «передовик» гэжэ сорт бүхы талмай дээрэнь таригданхай. Сливо-Поле гэжэ аграрно-промышленна «Советскэ Россия» гэдэг комплексын талмай дээрэ «СК-4М», «СК-5 НИВА» маркын шэнэ комбайнууд, «Кировец-700» гэжэ трактор Болгарида түрүүшын туршалга гараа.

Дунай мүрэн шадархи болгар хото, Молдавиин Котовско район хоёр нягта холбоотой. Русе Ригэ хоёр анда хотонууд болонхой. Байгша оной июнь һарада русенцүүд Ригын үдэрнүүдые, харин ригынхид — Русе хотын үдэрнүүдые үнгэргэхэ юм. Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 55 жэлэй ойдо зорюулагдан, Русе хотодо В. И. Ленинэй хүшөө нээгдэхэ.

С. КОЛАРОВ,
болгар журналист.

Софи.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-5... приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-7... отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-3... 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности ... строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-5... культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, ... формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машин... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-03521. Заказ № 1261.